

TARPOJALUOTSIN OPAS

1

6.1 Johdanto

OLET TARTTUNUT TARPOJA- VARTION LUOTSIN PESTIIN. HUIKEA ASIA JA MAHDOLLISUUS!

Tarpoja on 12–15-vuotias nuori, joka on elämän murroskohdassa. Tytöt ja pojat alkavat kiinnostaa. Säännöt ärsyttävät. Kaikkea pitää kokeilla. Asioista innostutaan helposti, mutta niihin kyllästytään vähintään yhtä nopeasti. Maailma on mustavalkoinen. Toiset nuorista ovat vahvoja kuin härät, toiset ovat vielä ihan lapsia. Joskus asiat eivät voisi vähempää kiinnostaa, joskus homma taas lähtee täysin käsistä. Elämä on välillä ihan huimaa, joskus se taas on aivan kamalaa. Vanhemmat ovat tyhmiä, mutta partiojohtajat idoleita. Tätä kaikkea ja paljon muuta ovat tarpojat.

Kuudesluokkalaisen pojan ja kahdeksaluokkalaisen tytön välillä voi olla huima ero. Tämä haaste ja mahdollisuus on pidetty mielessä tarpojaohjelmaa rakennettaessa. Ohjelma on pyritty tekemään sellaiseksi, että eri kehitysvaiheissa olevat nuoret, joilla voi olla erilainen partiohistoria, pystyvät tekemään ohjelmaa, jopa samassa vartiossa. Tarpojaohjelma on pyritty rakentamaan myös niin, että ohjelma toimisi kaikissa lippukunnissa.

Tarpojaohjelmassa on neljä puolen vuoden jaksoa eli tarppoa: Leiri, Luovuus, Selviytyminen ja Yhteiskunta. Tarpot voi tehdä missä järjestyksessä tahansa. Perustarppojen lisäksi tarpojaohjelmaan kuuluu kaksi lisätarppoa: Minäminä ja Kaupunki. Kahden lisätarpon avulla voi jatkaa tarpojaohjelmaa kolmannenkin vuoden. Huomaathan, että seikkailija- ja tarpojaohjelma kestävät yhdessä viisi vuotta.

Jokainen tarppo alkaa suuntausvaiheella ja päättyy majakkaan. Jokaiseen tarppoon kuuluu viisi pakollista aktiviteettia sekä joko vastuutehtävä tai johtamistehtävä. Lisäksi jokaisessa tarpossa on vapaavalintaisia aktiviteetteja neljässä eri kasvatustavoitteiden mukaisessa ryhmässä, jotka ovat; Suhde itseen, Suhde Toiseen, Suhde yhteiskuntaan ja Suhde ympäristöön. Jokaisesta ryhmästä valitaan vähintään yksi aktiviteetti.

Luotsin tärkeä tehtävä on auttaa tarpoja-ryhmää valitsemaan aktiviteeteista ja niiden toteutusvinkeistä ryhmälle sopivimmat. Ohjelma sisältää valinnaisia aktiviteetteja, jotka monipuolistavat ohjelmaa. Valinnaisuus antaa paremman mahdollisuuden soveltaa ohjelmaa lippukunnassanne vartion mielenkiinnon ja osaamisen mukaan. Vietä siis aikaa tarpojiesi kanssa ja tutustu heihin, jotta osaat haastaa vartiosi kasvamaan yhteen ja ylittämään itsensä.

Tarpojaluotsin rooli on tavallaan kaksijakoinen, koska tarpojavartiota johtaa samoajaikäinen vartionjohtaja. Tarpojaluotsin tehtävänä on tarpojavartion luotsaamisen lisäksi ohjata ja tukea samoajaikäistä (15–17-vuotiaasta) nuorta johtajaa tehtävässään. Samoajaikäisten vartionjohtajien kanssa muodostat työparin, jonka toisena osapuoleksi sinun tehtäväsi on kannustaa ja innostaa vartionjohtajaa antaen kuitenkin hänelle ja vartiolle tilaa. Tarpojaluotsina saat olla reilusti aikuinen. Sinuun tarpojat ja vartionjohtajat saavat tukeutua, ja sinä saat tukea heitä. On aikoja, jolloin saat tarttua puikkoihin, jos sille on tarvetta. Toisaalta on myös aikoja, kun saat siirtyä sivuun ja antaa vartion touhuta keskenään.

Tarpojen luotsaaminen ei ole helppoa, mutta se todella palkitsee. Yhdessä vartionjohtajan kanssa tarpojaluotsi auttaa tarpojaa pääsemään yli murrosiän haasteista.

Tarpojaluotsin opas on sinulle työkalu ohjelman toteuttamiseen. Se tarjoaa sinulle taustoja, perustietoa sekä käytännön vinkkejä tarpojista ja tarpojaohjelmasta. Tarpojaluotsin opas tukee sinua pestisi alkumetreillä, mutta siihen kannattaa palata myös kokemuksen karttuessa. Osa tämän oppaan sisällöstä sopii oikein hyvin vartionjohtajankin luettavaksi. Opas on kuitenkin kirjoitettu aikuiselle luotsille, Sinulle.

Tärkeintä on kuitenkin oma innostuneisuus luotsin pestiin ja kyky kannustaa niin tarpoja kuin samoajaikäistä vartionjohtajaa. Innostuksen, tämän oppaan ja tarpojaohjelman avulla sinä saat lippukuntasi tarpojista kaiken irti.

Luotsaa hyvin!

6.2. Sanasto

AIKUINEN

Yli 22-vuotias partiolainen, joka mahdollistaa nuorempien partiolaisten toiminnan. Hän voi olla vaelta-ajakauden läpikäynyt tai aikuisiällä partioon liittynyt.

AKTIVITEETTI

Aktiviteetti on konkreettinen tekeminen partio-ohjelmassa. Aktiviteetit on koottu tarppoihin. Aktiviteetti voi olla lyhytkestoinen yhdessä partiokokouksessa toteutettava tehtävä tai vaihtoehtoisesti pitkäkestoisempi, jopa useita viikkoja kestävä projektiluonteinen tehtävä.

AKTIVITEETTIKORTTI

Aktiviteettikortti on partio-ohjelman nettisivulta tulostettavissa oleva listaus kaikista tarpojen aktiviteeteista. Kortin avulla sekä tarpoja itse että luotsi voivat seurata aktiviteettien tekemistä.

IKÄKAUSIVASTAAVA

Ikäkausivastaava on koko tarpoajakaudesta lippukunnassa vastaava yli 22-vuotias aikuinen, joka tuntee lippukunnan tarpojavartioiden tilanteen, tukee niiden luotseja sekä auttaa järjestämään koko ikäkauden toimintaa lippukunnan tai alueen tarpojavartioiden kesken. Mikäli lippukunnassa on vain yksi tarpojajavartio, voivat ikäkausivastaava ja tarpojaluotsi olla yksi ja sama henkilö.

KITT

1–2 kuukauden välein järjestettävä koko ikäkauden tarpojatapaaminen.

KUKSA

Kuksa on keskusjärjestön partio-rekisteri, jossa hallitaan jäsentietoja ja pestejä sekä ilmoittaudutaan valtaamaan partiotapahtumista.

LISÄTARPPO

Kaksi lisätarppoa mahdollistavat tarpojaohjelman tekemisen myös kolmannen vuoden ajan.

MAJAKKA

Majakka on tarpon eli puolivuotisen jakson päätöstahtuma. Tarpojat suunnittelevat majakan yhdessä vartionjohtajan ja luotsin kanssa. Tavoitteena on, että majakka haastaa vartion käyttämään tarpon aikana oppimiaan taitoja käytännössä.

OHJELMAJOHTAJA

Ohjelmajohtaja johtaa lippukunnan kasvatustoiminnan toteuttamista kaikissa ikäkausissa. Apunaan ohjelmajohtajalla on lippukunnan luotsit ja ikäkausivastaavat. Ohjelmajohtaja huolehtii siitä,

että lippukunnan päätöksenteossa huomioidaan ikäkaudet ja kasvatus-tavoitteet.

PAKOLLINEN AKTIVITEETTI

Pakollisilla aktiviteeteilla tarkoitetaan niitä tarpojaohjelman aktiviteetteja, jotka jokainen tarpojavartio tekee tarpon aikana.

PAUSSI

Paussi on tarpojakokouksen tai retken yksi osa. Se on toiminnallinen harjoitus (esimerkiksi peli, leikki tai improvisaatio), jossa tarpoja pysytetään elämään liittyvien asioiden äärelle. Paussien tarkoituksena on antaa tarpojalle eväitä kohti aikuisuutta. Luotsi tai vartionjohtaja valitsee kuhunkin tilanteeseen sopivan paussin.

PIIRIMAJAKKA

Piirimajakka on nimensä mukaisesti partiopiirin järjestämä majakka.

PILLINARU

Tarpojen pillinarun väri on kanervanvioletti.

PÄÄTÖSMERKKI

Tarpoja saa metallisen päätösmarkin, kun hän päättää tarpoajakäuden. Jotta tarpoja saa päätösmarkin, hänen on pitänyt tehdä vähintään yksi tarppo kokonaisuudessaan. Päätösmerkki kiinnitetään partiopaidan vasempaan taskuun.

RYHMÄNOHJAAJA-KOULUTUS (ROK)

ROK on samoajien pakollisiin aktiviteetteihin sisältyvä kokonaisuus, joka sisältää johtamisen perustietoja ja -taitoja sekä johtamisharjoittelun ryhmänjohtajana (useimmiten tarpojavartiossa). Kaikki samoajat käyvät ohjelmassaan läpi ryhmänohjaajakoulutuksen.

SAMPO

Seikkailijajoukkueen johtaja.

SIIRTYMÄ

Siirtymällä tarkoitetaan siirtymistä ikäkaudesta toiseen. Lippukunnan on hyvä luoda ja ylläpitää perinteitä, joilla vanha ikäkausi jätetään taakse ja siirrytään täysivaltaiseksi jäseneksi seuraavaan ikäkauteen.

SUUNTAUS

Jokainen tarppo alkaa suuntauksella, jossa vartio suunnittelee tarppoa ja muuta toimintaansa.

TARPOJA

Tarpoja on 12–15-vuotias partiolainen.

TARPOJALUOTSI

Luotsi on tarpojavartion toiminnasta vastaava ja sitä ohjaava aikuinen partiolainen. Luotsi tukee tarpojavartion kehittymistä sekä ohjaa

toimintasuunnitelman tekemistä ja toteutumista koko ikäkauden ajan. Työparina tarpojaluotsilla on samoajaikäinen vartionjohtaja.

TARPOJALUPAUS

Kaikki tarpojat antavat tarpojalupauksen tarpoajakäuden alussa. Lupaus annetaan itselle ja siinä luvataan sitoutua partion arvoihin.

TARPOJAN MERKKI

Violetin ikäkausimerkin keskiosan saa lupauksenannon yhteydessä. Merkki kiinnitetään oikeaan hihaan. Keskimerkin ympärille kiinnitetään tehtyjen tarpojen merkit. Lisätarpojen merkit kiinnitetään ikäkausimerkin alapuolelle rinnakkain.

TARPOJATAPAHTUMA

Tarpojatapahtuma on tarpojille suunnattu ohjelmatapahtuma, jota esimerkiksi piirit vuosittain järjestävät.

TARPPO

Tarpojaohjelmassa on neljä puolen vuoden jaksoa eli tarppoa: Leiri, Luovuus, Selviytyminen ja Yhteiskunta. Jokainen tarppo alkaa suuntausvaiheella ja päättyy majakkaan. Jokaiseen tarppoon kuuluu viisi pakollista aktiviteettia sekä joko vastuutehtävä tai johtamistehtävä. Lisäksi jokaisessa tarpossa on vapaavalintaisia aktiviteetteja neljässä eri kasvatus-tavoitteiden mukaisessa ryhmässä: Suhde itseen, Suhde toiseen, Suhde yhteiskuntaan ja Suhde ympäristöön. Jokaisesta näistä valitaan vähintään yksi aktiviteetti.

TOTEUTUSVINKKI

Jokaisen aktiviteetin yhteydessä on annettu erilaisia ideoita toteuttaa aktiviteetti. Joidenkin aktiviteettien kohdalla yhden toteutusvinkin tekeminen riittää, jonkin toisen aktiviteetin kohdalla on hyvä tehdä useampi toteutusvinkki, jotta aktiviteetin tavoitteet saavutetaan.

VARTIO

Tarpojat toimivat vartiossa. Vartion koko on yleensä 4–12 tarpojaa.

VARTIONJOHTAJA

Tarpojavartiota johtaa samoajaikäinen (15–17-vuotias) vartionjohtaja. Vartionjohtaja toimii yhteistyössä aikuisen luotsin kanssa.

Tarpojen puvut ja merkit

3

TARPOJAT / TARPOJALUOTSIN OPAS

viimeisin tapahtumamerkki
maatunnuksen yläpuolelle
maatunnus taskuläpän
yläsauman yläpuolelle

TASKUN KESKILASKOS
seikkailijan päätösmerkki
sudenpennun päätösmerkki
(nuorempi alemmaksi, n. 1 cm
taskun alareunasta)

MUU VAATETUS JA ASUSTEET

- partiohuivi
- partiovyö ja päähineet (väiski, suikka, baretti, lierihattu tms.)
lippukunnan perinteiden mukaan
- ikäkauden värinen (kanervanvioletti) pillinaru (naru tulee kauluksen
alle ja huivin viillekkeiden päälle ja päättyy vasempaan taskuun)
- tummat suorat housut ja tummat sukat tai polvipituinen hame ja
tummat sukkahousut
- tummat kengät
- tilaisuuksissa kuten lippuvartio tms. tulee pyrkiä partioasun
yhtenäisyyteen

6.3. Tarpojaikäinen lapsi ja nuori

12–15 vuoden ikäisenä ihminen käy läpi kokonaan uuden kehitysvaiheen; se on siirtymäkausi lapsesta aikuiseksi. Ihminen on silloin tavallaan kahden maailman välillä ja suhteet ympäristöön on luotava uudelleen. Nuori pyrkii voimakkaasti itsenäistymään. Hän tahtoo seistä omilla jaloillaan ja pelkää muiden liiallista puuttumista asioihinsa. Vaikka tarpojaikäinen haluaa pärjätä itse, hän samalla kuitenkin edelleen tarvitsee aikuisen tukea. Murrosiän biologinen kehitys on voimakkaimmillaan, vaikkakin tytöillä ja pojilla eri tahdissa.

TARPOJAN TUNNEMYRSKYT

Tarpoja on toiminnallinen, kokeilunhaluinen ja tunneherkkä. Hänellä on omia ideoita, vaikka ehkä ei aina pitkäjänteisyyttä niiden toteuttamiseen. Oman mielipiteen lausuminen tulee yhtäkkiä tärkeäksi. Tarpojaikäinen on itsekeskeinen, herkästi jopa itsekäs. Hän tarkkailee itseään, punnitsee mahdollisuuksiaan ja luo haavekuvia omista kyvyistään. Toisaalta taas hän helposti aliarvioi itseään ja on epävarma siitä, mihin hän pystyy. Tarpojaikäinen on usein arka, pelkää epäonnistumista ja arvostelua ja karttaa siksi uusien asioiden kokeilua.

Itseen kohdistuva arkuus luo tarpeen löytää hyviä ystäviä, joiden mielipiteillä onkin suuri merkitys nuoren tekemiin ratkaisuihin. Toveripiirin vaikutusvalta on yllättävän voimakas. Tästä hyvänä esimerkkinä ovat nuoren taipumus samanlaiseen pukeutumiseen ja teini-muodin syntymiseen.

MURROSIÄN HAASTEET

Murrosikä on myös niin sanotun roolihämmennyksen aikaa. Tämä tarkoittaa sitä, että iän tuomat fysiologiset ja psyykkiset muutokset saavat aikaan prosessin, jossa yksilö etsii itseään, elämäntutkimistaan, ammattiaan, elämäntapaansa ja elämänmuotoaan. Tarpoja etsii elämäntapaa, joka veisi hänet tyydytyksestä tuottavaan ja toivottavalta tuntuvaan tulevaisuuteen.

Tarpojaiässä nuori alkaa hakea omaa identiteettiään ja alkaa muodostaa omia arvojaan. Lälle on ominaista erilaisten roolien kokeileminen ja helppo samaistuminen ihannoituihin roolimalleihin. Roolimallien avulla nuori pyrkii hankkimaan lisää aikaa oman identiteettinsä selvittämiseksi.

Murrosikä ilmenee nuorilla eri tavoin. Toiset selviävät siitä helposti, ja toiset kokevat sen hyvinkin voimakkaasti. Nuori itse kokee kehityksensä ainutlaatuiseksi ja rakentaa aktiivisesti omaa itsetuntemustaan. Hän kehittää uusia arvoja ja normeja ja on näiden suhteen määrätietoinen. Tämä johtaa korostuneeseen itsetietoiseen käyttäytymiseen ja mahdollisesti ympäristön viestien väärin tulkitsemiseen.

ITSENÄISTYMISEN ASKELEET

Erityisesti vanhempien ja auktoriteettien viestit tulkitaan helposti väärin, heitä pidetään suvaitsemattomina ja itsekkäinä. Aikuisten antamia käytösmalleja, neuvoja ja ajatuksia ei enää oteta vastaan itsestäänselvyyksinä, vaan niihin halutaan ottaa etäisyyttä ja usein ne torjutaan kokonaan. Tämä torjunta voi olla joskus niin jyrkkää, että se loukkaa aikuista.

Itsenäistymisen yksi askel on myös eristäytyminen perheestä. Nuori hankkii itselleen uuden kaveripiirin, jättää kertomatta asioitaan ja suojelee omia ajatuksiaan. Tässä iässä nuori tarvitseekin tuekseen muita saman-

ikäisiä nuoria jakamaan hämmennystä. Myös perheen ulkopuolisilla aikuisilla on nuorelle tärkeä merkitys, sillä nuori tarvitsee ulkopuolisia samaistumisen kohteita. Ystäviltään nuori saa tukea ja kykenee hämmennyksestä huolimatta nauttimaan kasvustaan.

Uusien ajatusten ja kehon muutosten myötä nuoren ajatusmaailmassa tapahtuu kehityksellinen taantuma. Muutosten hallintaan ja omaan seksuaalisuuteen liittyvät ajatukset valtaavat nuoren ajatusmaailman. Muille ajatuksille ei jää yhtä paljon tilaa kuin aiemmin. Puberteettiin tullut nuori saattaa käyttäytyä selvästi lapsellisemmin ja hallitsemattomammin, kuin mihin hän kykeni ennen puberteetin alkua. Erityisesti tyttöjen ja poikien välillä on selkeä ero psyykkisessä kehityksessä. Pojilla tämä tunne-elämän heikkeneminen näkyy voimakkaammin kuin tytöillä. Huolimatta taantumasta, on varhaisnuori kuitenkin myös koko ajan psyykkisesti kehittyvä.

Tytöillä suurimmat murrosiän muutokset sattuvat noin ikävuosien 12–15 kohdalle. Tällöin ongelmat kotona korostuvat ja huoli omasta ulkonäöstä on pinnalla. Satunnainen masennus ja erilaiset huolet ovat yleisiä. Meikkaaminen ja pojat alkavat kiinnostaa, vaikka varsinaiseen seurusteluun ei vielä välttämättä ole mielenkiintoa. Lasten leikkejä ei enää suvaita kavereiden kesken.

Pojilla muutos tyyppillisesti tapahtuu muutaman vuoden myöhemmin. 12–13 vuoden iässä poikien leikit muuttuvat entistä fyysisemmiksi. 12–14 vuoden iässä aletaan muodostaa tiiviimpiä kaveriporukoita satunnaisen leikkiryhmien sijaan. Näissä ryhmissä harjoitellaan erilaisia nuoruuteen liittyviä asioita, pahimmillaan jopa ilkeävaltaa. Suhde kotiin ei yleensä ole yhtä hankala kuin tytöillä. Jokainen ihminen kehittyy kuitenkin yksilöllisesti omissa tahdissaan.

TUKI

Tarpojaikäiset nuoret tarvitsevat monenlaista tukea ja apua kasvamisessaan. Samojaikäisen vartionjohtajan tärkeä tehtävä on antaa tarpojille positiivinen roolimalli. Hän on elämäntutkimukseltaan vain askeleen tarpojaa edellä, joten tarpojan on helppo samaistua vartionjohtajaansa.

Vartio on paikka, jossa nuori kohtaa toisia samassa elämäntilanteessa olevia nuoria. Kun vartion henki on kunnossa, tukevat tarpojat toinen toistaan. Usein ailahtelevaisten tarpojen kanssa toimiminen ei ole samojaikäiselle vartionjohtajalle helppoa. Toisinaan vartio kohtaa ongelmia, joista vartionjohtajan taidoilla ei selvitä. Tällöin luotsi astuu mukaan peliin ja pyrkii auttamaan ongelman selvittämisessä. Luotsi antaa tarpojalle tärkeän aikuisen roolimallin, kun nuori usein kapinoi hänelle läheisiä aikuisia vastaan. Luotsi tukee tarpojan kasvua toisaalta sietämällä nuoren kapinointia ja toisaalta asettamalla hänelle turvallisia rajoja.

6.4. Tarpojen kasvatustavoitteet

Partio on kasvatustoimintaa, jonka tavoitteena on tukea lasten ja nuorten kasvua heidän yksilölliset ominaispiirteensä huomioon ottaen. Päämääränä on persoonallisuudeltaan ja elämäntavoiltaan tasapainoinen, vastuuntuntoinen, aktiivinen sekä itsenäisesti ajatteleva paikallisen, kansallisen ja kansainvälisen yhteisön jäsen.

Yleisten kasvatustavoitteiden lisäksi jokaiselle ikäkaudelle on määritetty ikäkausikohtaiset kasvatustavoitteet. Ne kertovat, miten kasvatustavoitteet näkyvät kyseisessä ikäkaudessa ja kuvaavat sen tavoitetasoa, joka ikäkauden aikana pyritään saavuttamaan. Luotsin täytyy tuntea kasvatustavoitteet pystyäkseen rakentamaan tarpojen partiopolun niiden viitoittamalla tiellä.

Tarpojen kasvatustavoitteiden mukaan tarpojat laajentavat sosiaalista ympäristöään esimerkiksi koko ikäkauden tapaamisissa ja tapahtumissa. Lisäksi

tarpojaikäkauden aikana opetellaan soveltamaan käytännön taitoja laajemmin, eikä siis keskitytä pelkästään perustaitoihin. Tarpojen toiminnassa kuvaavaa on myös se, että asiat tulee perustella, sillä tarpojen ikään kuuluu vahva kyseenalaistaminen. Toiminnan tulee olla hyvin konkreettista. Nuoria kannustetaan itseohjautuvuuteen ja kokeilemaan uutta.

Tarpojen kasvatustavoitteet kuvaavat, mitä tarpoja-ohjelman aikana on tarkoitus oppia ja miten tarpojan on tarkoitus kasvaa kohti samoajaikäkautta. Kasvatustavoitteet kuvaavat tarpojaikäkauden kasvuhaasteen ja sen, mitä partio voi tähän tarjota. Tarpojen kasvatustavoitteet ovat osa kasvatustavoitteiden jatkumoa.

Kasvatustavoitteet toimivat partio-ohjelman aktiiviteettien perustana. Osa kasvatustavoitteista toteutuu tietyissä aktiviteeteissa, toiset puolestaan näkyvät kokonaisvaltaisemmissa ratkaisuissa. Tällaisia ovat esimerkiksi ikäkauden johtaminen ja yleiset toimintatavat, kuten ryhmässä ja erilaisissa ympäristöissä toimiminen. Kasvatustavoitteet toteutuvat siis ikäkauden ohjelmaa toteuttamalla.

5

IKÄKAUSIKOHTAISET KASVATUSTAVOITTEET

SUHDE ITSEEN

ELÄMÄNHALLINTA: TERVEYS, TURVALLISUUS, AIKA, SITOUMUKSET

- Pärjää kaverinsa kanssa tai tuetusti yksinkin erilaisissa olosuhteissa.
- Ymmärtää ravinnon, unen, ulkoilun ja liikkumisen merkityksen jaksamiselle ja osaa toimia sen mukaan.
- Pitää kiinni sopimuksistaan, vaikka mielipide vaihtuisi.
- Pystyy toimimaan tunne-myrskyistä huolimatta.
- Tunnistaa omaa turvallisuuttaan uhkaavia tekijöitä.
- Ymmärtää päihteiden vaikutukset toimintakykyyn ja osaa kieltäytyä päihteistä myös sosiaalisen paineen alla.
- Toimii aloitteellisesti yllättävissä ja epämiellyttävissäkin tilanteissa.

ITSETUNTEMUS JA

ITSENSÄ KEHITTÄMINEN

- Kokee onnistumisen hetkiä. Säilyttää luottamuksen itseensä.
- Sopeutuu kasvuun ja muutoksiin itsessään.
- Saa kehittyä rauhassa.
- Uskaltaa eläytyä ja hypätä mukaan elämyksiin.

MAAILMANKATSOMUS

- Osaa hiljentyä omien ajatustensa ja elämää suurempien asioiden äärelle.
- Tunnistaa partion arvoja ihanteiden ja lupauksen kautta.
- Osaa toimia oikeaksi kokemansa puolesta, vaikka kaverit toimisivat toisin.

SUHDE TOISEEN

IHMISYYDEN ARVOSTAMINEN

- Ymmärtää, että ihmisten erilainen tausta ja ominaisuudet vaikuttavat heidän tapaansa toimia ja elää.

REHTIYS

- Tunnistaa hyviä ja huonoja kaveruussuhteita.
- Kohtelee kanssaihmiä tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti.

SUHDE YHTEISKUNTAAN

JÄRJESTÄYTYNEEN

YHTEISELIN

HALLITSEMINEN

- Hallitsee pienryhmässä toimimisen.
- Osaa ottaa kantaa itseään koskeviin asioihin ja perustella kantansa.
- Johonkin kuulumisen ja sitoutuminen
- Haluaa toimia yhteiseksi hyväksi.
- Kokee itsensä osana ihmiskuntaa.

SUHDE YMPÄRISTÖÖN

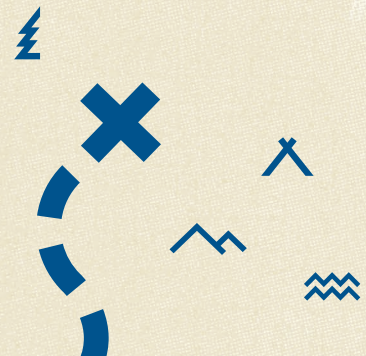
LUONTOSUHDE

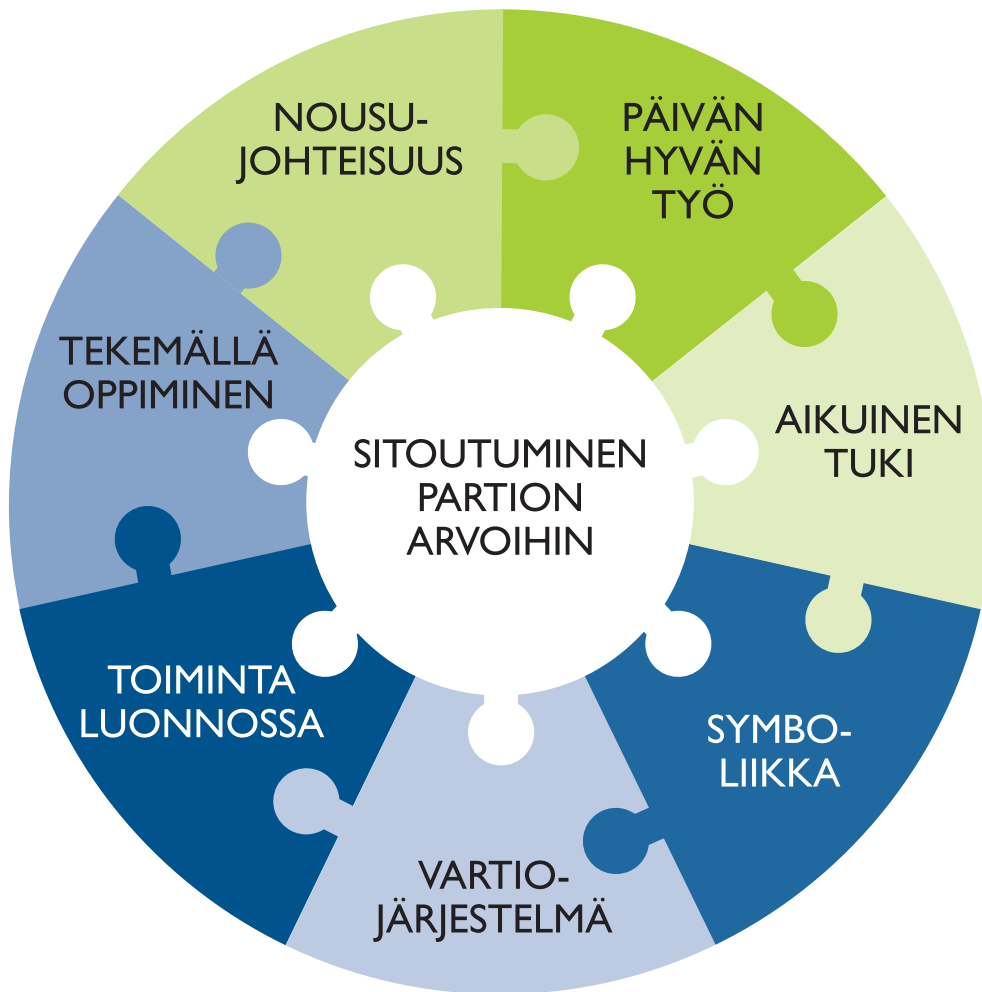
- Osaa ja haluaa liikkua luonnossa kaikkina vuodenaikoina ja erilaisissa olosuhteissa.

VASTUU

ELINYMPÄRISTÖSTÄ

- Ymmärtää, miten oma toiminta vaikuttaa ympäristöön, ja haluaa toimia sen puolesta.

6.5. Partiomenetelmä tarpojissa

Partiomenetelmä kertoo miten partiossa toimitaan. Partiomenetelmä tekee partiosta partion. Kaikkien osa-alueiden ei tarvitse toteutua kaiken aikaa, mutta niiden tulee olla läsnä toiminnan kokonaisuudessa. Toimimalla partiomenetelmän keinoin päästään partion päämäärään.

SITOUTUMINEN PARTION ARVOIHIN

Partiolaisen lupaus, laki, ihanteet ja tunnus kuvaavat partion arvoja. Niiden kautta partiolainen sitoutuu partion arvoihin.

Tarpojana oleminen ei ole pelkästään erilaisten taitojen oppimista ja leireilemistä. Partion toinen puoli on partion arvot ja partiomainen elämänsäsenne. Ymmärtääkseen tarpojen arvomaailman tarpojan tulee tutustua tarpojen lupaukseen, ihanteisiin ja partiotunnukseen. Tarpojen arvot ovat käytännöllisiä asioita, joiden ymmärtäminen ja omaksuminen elämänohjeiksi ei ole mahdoton tehtävä nuorelle. Tarpoja herää huomaamaan, että partion arvo-

kysymyksissä on vaihtoehtoja ja tulkintoja ja että partion lait eivät ole mustavalkoisia. Nuoret sisäistävät asioita voimakkaasti roolimallien kautta. Johtajan tehtävä onkin toimia esimerkkinä tarpojille. Luotsi antaa tilaa arvojen pohdinnalle.

SYMBOLIIKKA

Partiosymboliikkaan kuuluu toimintatapoja, sisältöjä ja esineitä, joilla on yhteisesti ymmärretty merkitys. Symboliikalla liitetään lapset ja nuoret omaan ryhmäänsä, lippukuntaansa sekä maailmanlaajuiseen partioliikkeeseen.

Tarpojen symboliikkaan kuuluu tuttuja elementtejä lisäksi ikäkauden omia symboleja. Symboliikka vahvistaa tarpojan itsenäisyyttä ja omaan vartioon kuulumista. Tarppomerkkin saaminen ja paitaan laittaminen kertovat nuorelle tavoitteen saavuttamisesta ja osoittavat sen muillekin. Luotsi kannustaa vartion oman symboliikan kehittämiseen, esimerkiksi asuihin, merkkeihin, viireihin, huutoihin ja sisäpiirin juttuihin. Tarpojavartion niin hyväksyessä myös luotsi käyttää yleisenä oman vartionsa symboleja korostaen niiden arvoa.

NOUSUJOHTEISUUS

Jokainen yksilö saa partiossa sopivan haasteellisia tehtäviä. Ikäkauteen sopiva ohjelma auttaa kasvamaan.

Tarpojaikäkaudessa erityisenä haasteena on käyttää opittuja taitoja erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa. Tarpojaikäisen nuoren kehityksessä tapahtuva taantuma on otettu ohjelmassa huomioon siten, että uudet taidot eivät välttämättä muutu vaikeammiksi tai vaikeustasoa on mahdollista hallita eri valintojen avulla. Johtajan on pystyttävä herkästi havaitsemaan, minkälaista haastetta vartio tarvitsee missäkin tilanteessa. Luotsi ja vartionjohtaja pystyvät ohjaamaan nousujohteisuutta hyödyntämällä erilaisia valintoja, kuten valinnaisia aktiviteetteja, haastavampia toteutusvinkkejä ja majakan haasteita.

VARTIOJÄRJESTELMÄ

Partiossa toimitaan vertaisryhmissä, joissa päätetään yhdessä asioista ja jaetaan vastuuta. Näissä pienryhmissä lapsi tai nuori kasvaa toimimaan ryhmän jäsenenä.

Tarpojaohjelmassa tehdään monia asioita vartiona. Esimerkiksi majakka valloitetaan yhdessä. Vartio tekee valintoja ohjelmasta yhdessä vartionjohtajan ja luotsin kanssa. Vartio on tarpojalle turvallinen ympäristö toimia ja kokeilla epävarmojakin kykyjään. Tarpojaohjelman vastuu- ja johtamisaktiviteetit antavat tarpojalle mahdollisuuden harjoitella johtamistaitojaan. Tarpojaikäinen samaistuu helposti muutamaa vuotta itseään vanhempaan samoajaikäiseen ja ottaa tämän vartionjohtajana roolimallikseen. Luotsi pitää huolta, että kaikilla on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa vartion toimintaan.

TEKEMÄLLÄ OPPIMINEN

Tekemällä oppiminen on lapsen ja nuoren luonnollinen tapa oppia. Partiossa opitaan kokemisen ja tekemisen kautta.

Tarpojaikäiset toimivat mieluummin kuin ajattelevat. Tarpojaohjelma on kokonaisuudessaan konkreettista tekemistä, ja tekemisellä on aina merkitys. Luotsille tekemällä oppiminen tarkoittaa sitä, että aikuinen antaa nuoren tai vartion tehdä itse. Aikuisen tehtävä on huomaamattomasti ohjata vartion toimintaa oikeaan suuntaan. Ohjelma myös pysäyttää tarpojat elämään liittyvien asioiden äärelle toiminnallisissa harjoituksissa eli pauseissa, jotka ovat osa tarpojakokoontumista. Luotsi antaa tarpojan tehdä vastuullisia tehtäviä. Epäonnistuminen on myös tie oppimiseen.

AIKUINEN TUKI

Partiossa lapset, nuoret ja aikuiset toimivat yhdessä. Aikuinen on tukemassa lapsen ja nuoren kasvua, osallistumista ja vaikuttamismahdollisuuksia.

Aikuisen rooli tarpojaikäkaudessa on haastava ja paikoin jopa ristiriitainen. Luotsin on oltava jäämäkästi tuki ja turva, mutta toisaalta hänen on pystyttävä hyväksymään ja sietämään teini-ikäisen alun oikkuja ja mielenvaihteluita sekä antamaan tilaa nuorelle kasvaa omassa tahdissaan. Luotsi tuntee vartionsa jäsenet ja on osa tarpojavartion toimintaa olematta vartion varsinainen jäsen. Luotsi näkyy vartion arjessa sopivasti. Hän on saatavilla, vaikka ei olekaan aina läsnä. Luotsi ja vartionjohtajat muodostavat työparin, jossa molemmilla osapuolilla on oma roolinsa tarpojavartion johtamisessa. Aikuisen rooliin kuuluu myös pitkien linjojen ja kokonaisuuksien sekä asioiden keskinäisten suhteiden näkeminen. Näitä asioita ei tule odottaa tarpojavartiolta tai nuorelta samoajaikäiseltä vartionjohtajalta.

PÄIVÄN HYVÄ TYÖ

Partiossa lapsi tai nuori kasvaa ottamaan vastuuta itsensä ja muista. Toisten hyvinvointiin tähtäävä toiminta palvelee yhteisöllisyyttä ja yhteisöjä.

Omassa vartiossa tehtävien sopivan kokoisten vastuu- tehtävien avulla tarpoja huomaa, että hänen toiminnallaan on merkitystä. Näin tarpoja oppii tarttumaan toimeen oman yhteisönsä hyväksi. Tälle perustalle rakentuu kasvaminen toisen kunnioittamiseen ja huomioimiseen sekä kasvaminen auttamishaluisiksi aktiiviseksi kansalaiseksi. Tarpojan kannalta aktiivinen toimiminen omassa yhteisössä, esimerkiksi keräykset ja palvelutempaukset, saattavat olla vain osa vartion normaalia toimintaa, mutta luotsin tehtävänä on auttaa huomaamaan toiminnan positiiviset vaikutukset. Luotsin ja etenkin vartionjohtajan esimerkit ovat elintärkeitä.

TOIMINTA LUONNOSSA

Partiossa lapset ja nuoret toimivat luonnossa. Luonto on elämyksellinen toiminta- ja oppimisympäristö.

Selviytyminen luonnossa kasvattaa tarpojan käsitystä omista kyvyistään ja auttaa häntä rakentamaan omaa identiteettiään. Tarpojan omatoimisuus vahvistuu, kun hän ottaa vastuuta omasta hyvinvoinnistaan, esimerkiksi ruoanlaitosta ja kuivista vaatteista. Luonto tarjoaa arjesta, sen rutiineista ja kontrollista poikkeavan ympäristön. Luotsi varmistaa, että luonto toimintaympäristönä tulee tutuksi ja luontoelämykset tarjoavat sopivia haasteita. Luonnossa liikkua, henkilökohtaisten luontokokemusten ja ympäristöprojektien kautta tarpoja oppii myös tekemään oikeita valintoja elinympäristömme hyväksi.

6.6. Lupa ja ihanteet

8

TARPOJALUPAUS

Lupaan parhaani mukaan rakastaa Jumalaani, omaa maatani ja maailmaa, toteuttaa tarpojan ihanteita ja olla avuksi toisille.

TARPOJALUPAUKSEN ANTAMINEN

Tarpoja antaa lupauksen henkilökohtaisena kunniasananaan. Jokaisen tarpojan on ymmärrettävä lupauksensa sisältö ja pystyttävä hyväksymään se. Luotsin tehtävänä on auttaa tarpojaa ymmärtämään lupauksen sisältö. Ensimmäisessä suuntausvaiheessa käydään läpi lupaus ja tarpojen ihanteet. Tällöin luotsi tai vartionjohtaja avaa keskustelujen ja harjoitusten kautta, mitä lupaus itse asiassa tarkoittaa ja mitä ajetaan takaa tarpojen ihanteiden eri kohdilla. Erinomainen paikka ihanteiden ja lupauksen läpikäyntiin on vartion yhteinen retki.

Lupaus voidaan antaa lippukunnan perinteiden mukaisesti esimerkiksi siirtymäritissä, vartion kokouksessa tai muussa erikseen järjestetyssä tilaisuudessa tai retkellä. Pääasia on, että lupauksenanto on tarpojalle merkittävä tilaisuus. Tavoitteena lupauksen antamisessa on, että sekä lupaus että tilaisuus jäävät tarpojalle mieleen merkityksellisenä osana ikäkauteen siirtymistä ja siinä kasvamista. Luotsin on hyvä huomioida, että tarpojaikäinen voi karsastaa lupauksen antamista ison joukon edessä. Partiolupaus on yhtä juhlallinen, mutta kenties henkilökohtaisempi, pienellä porukalla salaperäisissä olosuhteissa annettuna. Tämän vuoksi on myös luontevaa, että oma luotsi on ottamassa lupausta vastaan.

Mikäli lippukunnassa on vahvat perinteet partiolupausten antamisessa, voi tarpojalupauksen antaa lippukunnan lupauksenantoperinteiden mukaisesti.

Lupauksen annettuaan tarpoja saa ikäkausimerkin keskustan partiopaitaan ommelttavaksi.

PARTIOLAISEN TUNNUS

Ole valmis

TARPOJAN IHANTEENA ON

- › kunnioittaa toista ihmistä
- › rakastaa luontoa ja suojella ympäristöä
- › olla luotettava
- › rakentaa ystäväyyttä yli rajojen

KUNNIOITTA TOISTA IHMISTÄ

Toisen ihmisen kunnioitus näkyy tarpojaikäkaudessa kanssaihmiesten tasapuolisena ja oikeudenmukaisena kohteluna. Tarpoja ymmärtää, että kaikki ihmiset ovat erilaisia, mutta samanarvoisia. Hän kohtelee toisia ihmisiä tasa-arvoisesti. Tarpoja osaa luoda ja ylläpitää itselleen tärkeitä ihmissuhteita ja osaa toimia ryhmässä toisia kuunnellen ja toisten mielipiteitä arvostaen.

RAKASTAA LUONTOA JA SUOJELLA YMPÄRISTÖÄ

Tarpojaikäkaudessa luonnon rakastaminen ja ympäristön suojeleminen näkyvät ennen kaikkea tarpojan haluna liikkua luonnossa kaikkina vuodenaikoina ja erilaisissa olosuhteissa. Tarpoja hallitsee jo perusretkeilytaidot. Tarpoja ymmärtää, miten oma toiminta vaikuttaa ympäristöön ja haluaa toimia sen puolesta omilla jokapäiväisillä ratkaisuillaan.

OLLA LUOTETTAVA

Tarpojaikäinen kasvaa huolehtimaan itsestään erilaisissa olosuhteissa. Vastuu- ja johtamistehtävät antavat tarpojalle mahdollisuuden harjoitella luotettavana olemista erilaisissa rooleissa. Ystävät ovat tarpojalle tärkeitä ja luotettavuus vartiotovereiden kesken on avain laadukkaaseen ja toimivaan yhteistyöhön. Toisaalta tarpoja myös uskaltaa toimia oikeaksi kokemansa puolesta, vaikka kaverit toimisivatkin toisin.

RAKENTAA YSTÄVYYTTÄ YLI RAJOJEN

Tarpojaikäiselle oma vartio on toiminnan perusta. Tarpoja kuitenkin jo kurottaa sen ulkopuolelle muun muassa koko ikäkauden tarpojatapaamisissa. Tarpojat suuntaavat myös jo ulos lippukunnasta piirin tapahtumiin ja leireille. Myös keskusjärjestön järjestämät Finnjamboreet on suunnattu tarpojaikäisille. Tarpojalle keskeistä on tuntee itsensä osaksi ihmiskuntaa. Tarpoja haluaa toimia yhteiseksi hyväksi. Erilaisten tapahtumien ja aktiviteettien myötä tarpoja pääsee avartamaan maailmankuvaansa ja rakentamaan ystäväyyttä yli rajojen niin partiolaisten kuin ei-vielä-partiolaistenkin kanssa.

6.7. Tarpoja-ikäkauden symboliikka

Symboliikka tarkoittaa erilaisten toimintatapojen, sisältöjen, kuvien, merkkien ja esineiden käyttöä sellaisessa merkityksessä, joka kertoo omalle ryhmälle enemmän kuin pelkkä symboli itsessään. Partiossa tavalliset asiat saavat uusia, tavallista paljon syvempiä ja laajempia merkityksiä. Osa symboleista on maailmanlaajuisia, osa kaikille ikäkausille yhteisiä ja osa vain tarpojille ominaisia.

TARPOJAOHJELMAN SYMBOLIIKKA

Tarpojaikäkauden nimi tulee tarpoa-verbistä, joka tarkoittaa tietynlaista liikkumista jalkaisin. Tarpominen kuulostaa ensin kovin raskaalta ja epämiellyttävältä etenemiseltä raskaassa maastossa. Mutta kun asiaa pohdii tarkemmin, huomaa siihen liittyvän toisenlaisiakin merkityksiä. Tarpominen on ennen kaikkea aktiivista etenemistä. Eteenpäin mennään reippain askelin, eikä pienet ojat tai esteet jarruta menoa. Tärkeintä on liike ja eteneminen. Tarpomisella on aina myös päämäärä: halutaan päästä nuoren huipulle, suon yli tai vaikka yöpaikkaan. Tarvottaessa ei jädä kiertämään lähikoivua tai tehdä mitään muuta turhaa.

Nämä asiat omalla tavallaan kuvastavat myös sitä, miten tarpojaohjelmaa tulisi tarpojen kanssa tehdä: reippaasti ja määrätietoisesti. Tarpojanuoren kanssa asiasta keskustellessa onkin hyvä tuoda ohjelman positiiviset puolet esiin. Tarpoja-nimen tarkoitus ei ole viitata nuoren olemukseen, eikä sitä tule missään tapauksessa näin esittää.

Tarpojen ohjelma jakautuu kuuteen jaksoon, joita kutsutaan tarpoiksi. On sanottu, että tarppo on matka, jonka jaksaa yhdellä pyrhdyksellä suolla tarpoa. Tarpojaohjelmassa tarppo on kokonaisuus aktiviteetteja ja yksi tarppo kestää puoli vuotta. Tarpot huipentuvat majakkaan. Majakassa konkretisoituvat asiat, tiedot ja taidot, joita tarpon aikana opitaan. Majakka on ehkä kaukanakin siintävä kohde, johon tarpojat tekemisellään tähtäävät. Majakan valo näkyy kauas ja ohjaa koko matkan ajan oikeaan suuntaan. Matkan päässä eli tarpon lopussa majakka valloitetaan eli vartio tekee jotain selkeää, jossa se pääsee käyttämään tarpon aikana opittuja taitoja.

Tarpojavartiolla on myös aikuinen eli luotsi. Luotsi nousee laivaan ja luotsaa alusta läpi vaikean, karikkoisen vesialueen. Luotsi ei itse varsinaisesti ohjaa laivaa, vaan antaa kapteenille ohjeita ja ennakkotietoa käytettävissä olevista väylistä sekä tulevasta liikennetilanteesta. Samalla tavalla tarpojen luotsi auttaa vartiota ja vartionjohtajaa selvittämään tarpojaohjelman ongelmatilanteita. Luotsi ei itse toimi vartionjohtajana, vaan auttaa varsinaista vartionjohtajaa hänen vaativassa tehtävässään. Tietyissä paikoissa luotsi kuitenkin tarttuu ruoriin

ja hoitaa joitakin hankalia paikkoja. Samalla tavalla tarpojen luotsi voi tarpeen vaatiessa auttaa hankalien tilanteiden käsittelyssä ja järjestää koko ikäkauden toimintaa, kuten KITtejä.

TARPOJAIKÄKAUDEN SYMBOLIIKKA

Tarpojen symbolit viestivät kaikille partiolaisille yhteisesti ymmärrettäviä asioita ja luovat yhteenkuuluvuutta vartioon, lippukuntaan, piiriin, keskusjärjestöön ja maailmanlaajuiseen partioliikkeeseen. Tarpojen symboliikkaan kuuluu tuttuja elementtejä, kuten kolmen sormen tervehdys ja kätteleminen vasemmalla kädellä. Tarpojilla on myös omia tarpojaikäkauden sisäiseen käyttöön tarkoitettuja symboleja. Tämä symboliikka on suurimaksi osaksi luotu juuri tarpojaikäisen nuoren tarpeet ja ajatukset huomioon ottaen. Tarpojasymboliikassa korostuvat hauskuus, toiminnallisuus, oikea tekeminen ja yhteishenki.

Tarpojen symboliikan tehtävänä on vahvistaa nuoren identiteettiä, itsenäisyyttä ja ryhmään kuulumista. Tämän vuoksi onkin tärkeää, että vartion symboliikan luomiseen käytetään tovi aikaa. Tarpojavartion nimeä valittaessa kannattaa miettiä, mitä ominaisuuksia nimen pitäisi viestittää. Tarpojen kohdalla on toki mukavaa, jos kannustetaan sovinnaiten eläinnimien käyttöön, mutta ikäkauden luonteeseen kuuluu myös normeista irtautumista. Se on tässäkin kohdassa hyvä ottaa huomioon.

Aikuinen voi matkan varrella nostaa näkyväksi myös sellaista symboliikkaa, joka vartiolla on syntynyt itseltään. Tällaista voi olla esimerkiksi yhtenäinen tiimi-asuste, tervehdys, viiri, maskotti tai toistuva alku- tai loppumeno. Vartion omassa symboliikassa kannattaa pohtia myös aikuisen kuulumista samaan porukkaan. Esimerkiksi jos vartio hankkii samanlaiset tiimiverkkarit, tilataanko samanlaiset myös luotsille?

Tarpojen väriksi on valittu violetti, tarkemmin sanottuna kanervanvioletti. Tämä noudattaa partion värien luontoteemaa. Tarpojen väri toistuu esimerkiksi tarpojen merkeissä.

Tarpojen merkin keskiosassa on Kimin hymy. Keski-osan ympärillä olevat neljä osaa ja lisätarpojen merkit kuvastavat kunkin tarpon sisältöä. Lisätarpojen merkit sijoitetaan ikäkausimerkin alle rinnakkain.

Viimeisen tarpon jälkeen tarpoja saa ikä kautensa päätösmerkkinä Kimin hymyn. Kimin hymy on metallinen merkki, jossa on tunnusnauha, kierrekoriste, jonka päät ovat kääntyneet ylöspäin. Merkin on ottanut käyttöön itse Baden-Powell. Tarpoja saa kiinnittää päätösmerkin partiopaitansa vasempaan taskuun, jos hän on tehnyt vähintään yhden tarpon kokonaisuudessaan. Tarpoja käyttää partiopaitaa ja sen kanssa partiohuivia, joka sidotaan narusta punotulla osmonsolmulla. Tarpojan asuun kuuluu myös violetti pillinaru. Tarpojen vartionjohtajana toimiva samoaja käyttää vihreää pillinarua ja samoajamerkkiä partiopaitansa hihassa.

IKÄKAUSIMERKKI

Pyöreä kimin hymy, jonka ympärille kerätään tarppomerkit. Lisätarpoille on omat kangasmerkit.

PÄÄTÖSMERKKI

Metallinen kimin hymy

VÄRI

Kanervanvioletti
Värikoodit:
CMYK: 65, 100, 0, 15
RGB: 94, 15, 117

6.8. Tarpoja-ikäkauden ryhmä, toimijat ja johtaminen

TARPOJAVARTIO

Tarpojat kokoontuvat erillisvartioissa, eli tytöt ja pojat ovat omissa ryhmissään. Yhdessä tarpojavartiossa on 4–12 tarpojaa. Ajatus erillisvartioista pohjautuu kehityspsykologian tutkimuksiin. Niiden mukaan tytöt ja pojat kehittyvät tarpojaikäkaudessa hyvin eri tahtia. Usein esimerkiksi kuudesluokkalaisten pojan ja kahdeksaluokkalaisten tytön välillä voi olla huima ero.

Tutkimusten mukaan tarpojaikäisistä nuorista tytöt viihtyvät paremmin pienemmässä ja tiiviimmässä ryhmässä, kun taas pojille on tärkeämpää isompi ja vaihtuvampi porukka. Tämän vuoksi tyttöryhmän suositeltu koko on 4–8 tarpojaa ja poikaryhmän 8–12 tarpojaa. Ryhmien ihannekoot ovat kuitenkin vain suuntaa antavia, ja jokaisen lippukunnan tulee toimia tilanteeseensa sopivalla tavalla.

Tarpojavartiota johtaa samoajaikäinen vartionjohtaja. Vartionjohtaja suunnittelee ja johtaa viikkotoimintaa. Ideaalitalanteessa sama samoaja johtaa tarpojavartiota koko ikäkauden ajan. Koska tarpojen johtaminen on osa samoajien ohjelmaa, vartionjohtaja voi myös vaihtua vartion tarpoja-ajan aikana. Sama vartionjohtaja johtaa tarpoja kuitenkin vähintään yhden tarpon ajan.

Vartionjohtajan ja koko vartion tukena on aikuinen luotsi. Hänen tehtävänä on näkyä sopivalla tavalla vartion arjessa olematta kuitenkaan vartion varsinainen jäsen. Luotsi osallistuu aina tarvittaessa tarpojen kokouksiin tai retkille. Lisäksi luotsi suunnittelee vartion toimintaa yhdessä vartionjohtajan kanssa. Luotsin tehtävä on myös järjestää koko ikäkauden tarpojatapahtumaa, KITTä.

Tarpojaohjelma korostaa oman vartion yhteishenkeä. Vartion yhteishengen kasvaminen alkaa yhdessä koetusta siirtymäriitistä, jossa siirrytään seikkailijoista tarpojiin. Lupauksenannon ja sitä edeltävän lupauksen ja ihanteiden läpikäynnin luotsin kanssa tulisi olla tarpojille tärkeä yhteinen kokemus. Vartion yhteishengen kuuluvat

myös vartion omat jutut: oma huuto, viiri ja yhteisesti muodostetut säännöt, joita tarkistetaan jokaisen tarpon alussa. Vaikka luotsi ei kuulukaan vartioon, on hänellä suuri rooli vartiohengen muodostajana ja ylläpitäjänä.

Tarpojaohjelmassa tehdään paljon asioita vartiona. Ohjelmaan kuuluu paljon valintoja, joita tehdään koko vartion voimin. Tarkoituksena on, että kilpailuihin osallistutaan oman vartion voimin. Tarpon päättävä majakka ei ole yksilösuoritus, vaan majakka valloitetaan aina vartiona. Jos jokin tarvittavista taidoista on jollakulla vartion jäsenellä heikommin hallussa, hän saa majakassa muilta tukea. Majakan suunnittelu aloitetaan jo suuntausvaiheessa. Vartionjohtajalla tulee olla perusteet hallussa vaadituista tiedoista ja taidoista hänen ottaessaan vastaan tehtävän. Osa tiedoista ja taidoista voidaan kuitenkin oppia tai niitä voidaan syventää johtajakauden aikana käytännön kokemuksen ja koulutuksen kautta.

Tarpojaikäiselle on tärkeää päästä kohtaamaan myös muita kuin oman ryhmän tarpoja. Oman vartion kanssa on helpompi lähteä tutustumaan ja toimimaan uusien ihmisten kanssa esimerkiksi KITTissä.

VARTIONJOHTAJA TARPOJAOHJELMASSA

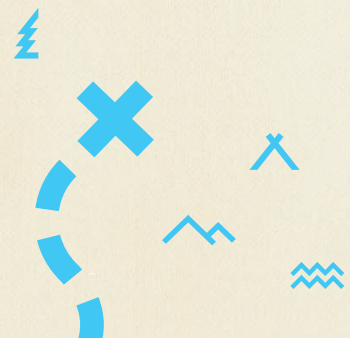
Tarpojavartiota johtaa yksi tai useampi samoajaikäinen vartionjohtaja. Vartionjohtaja vastaa vartion viikkoittaisesta toiminnasta. Luotsi auttaa samoajaa toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa. Hänen tehtävänä on olla jatkuvasti kuulolla ja tarvittaessa tai pyydettyä avustaa vartionjohtajaa missä tahansa vartion toimintaan liittyvässä asiassa. Luotsin vastuulla on huolehtia, että ikäkauden ohjelman tavoitteet toteutuvat vartion toiminnassa. Luotsi varmistaa, että vartionjohtajalla on riittävät tiedot ja taidot aktiviteettien tekemiseen.

Tarvittaessa luotsi ohjaa ja opettaa vartionjohtajaa. Vartionjohtajan tehtävä otetaan vastaan vähintään puolen vuoden ajaksi. Samoajaikäisen vartionjohtajan pestämisestä huolehtii tarpojaluotsi tai tarpojein ikäkausivastaava. Pestikeskustelussa on hyvä olla läsnä myös samoajan oma luotsi.

Vartionjohtaja ja luotsi eivät mielellään saisi vaihtua yhtä aikaa. Jos lippukunnassa ei ole riittävästi samoajia tarpojen vartionjohtajiksi, voidaan vartionjohtajana väliaikaisesti käyttää aikuista sijaisjohtajaa. Tästä erikoistapauksesta on kerrottu myöhemmin tässä luvussa.

VARTIONJOHTAJAN TEHTÄVÄNÄ ON

- › suunnitella vartion toimintaa luotsin avustuksella ja tarpojen ajatuksia kuunnellen
- › toteuttaa vartion viikkotoiminta luotsin kanssa sovitulla tavalla
- › toteuttaa sovitut tehtävät retkillä ja KITTissä
- › koulututtaa tehtävään
- › vastata toiminnan turvallisuudesta luotsin tuella
- › innostaa vartion jäseniä osallistumaan retkille, leireille ja muihin partiotapahtumiin ja osallistua niihin myös itse
- › sitoutua tehtävään sovituksi ajaksi
- › varata riittävästi aikaa vartionjohtajan tehtävän hoitamiseen
- › huolehtia omalta osaltaan yhteydenpidosta tarpojen ja näiden vanhempien kanssa sekä luotsin kanssa
- › raportoida vartion toiminnasta lippukunnan käytäntöjen mukaisesti, esimerkiksi vuosiselosteen, toimintakertomuksen tai retkiraportin muodossa
- › toimia esimerkkinä, kaverina ja luotettuna ihmisenä vartiolle

KUVAT Hannu Strömberg ja Juha Nurmi

VARTIONJOHTAJAN TARVITTAVAT TIEDOT JA TAIDOT

Tarpojavartiota johtaa samoajaikäinen vartionjohtaja. Vartionjohtajalla tulee olla pienryhmänohjaamisen perustiedot ja -taidot tehtävän vastaanottaessaan. Perustiedot hän saa kaikille samoajille pakollisesta ryhmänohjaajakoulutuksesta eli ROK:sta. Voi olla, että vartionjohtajaksi tulee samoajaikäinen, joka on vasta aloittanut koulutuksen. Tällöin vartionjohtajalla ei vielä voi olla hallussa kaikkia vartionjohtajan pestissä tarvittavia taitoja. Tietoja ja taitoja voi oppia tai niitä voi syventää johtajakauden aikana käytännön kokemuksen ja koulutuksen kautta. Myös kaikenlainen taitokoulutus tukee vartionjohtajan tehtävässä onnistumista.

Tavoitteena on, että samoajaikäinen vartionjohtaja kasvaa johtajuudessaan, saa johtajakokemusta ryhmänjohtamisesta ja osallistuu innostavan ja laadukkaan partiotoiminnan tarjoamiseen tarpoajakauden nuorille. Tehtävän hoitamiseen tulee olla käytössä lippukunnan toimintaan olemassa olevat resurssit, kuten rahaa, tilat, varusteet ja kalusto. Vartionjohtajaa tukevat tarpoja- ja samoajaikäkauden luotsit.

VARTIONJOHTAJAN TULEE

- ✦ tuntee partiomenetelmä ja tarpojan ihanteet
- ✦ tuntee tarpojaohjelma
- ✦ hallita peruspartiotaidot vähintään tarpojaohjelman osalta
- ✦ tuntee lippukunnan organisaatio ja toimintakulttuuri
- ✦ osata suunnitella vartion toimintaa
- ✦ osata johtaa partiokokous
- ✦ osata järjestää turvallinen retki ja tuntee SP:n turvallisuusohjeet
- ✦ tietää, mistä ja keneltä saa apua tehtävässään.

VARTIONJOHTAJAN SAAMA TUKI

Vartionjohtaja saa tukea omaan kasvuunsa ja ohjelmaansa omalta samoajaluotsiltaan. Tarpojaluotsin tehtävänä on tukea samoajaikäisen vartionjohtajan kasvua johtajana, ohjata vartionjohtajaa tehtävässään rohkaisemalla, patistamalla ja palautetta antamalla. Luotsi myös auttaa vartionjohtajaa toiminnan suunnittelussa, vaikeiden asioiden käsittelyssä ja vaatimimpien ja tavallisuudesta

poikkeavien aktiviteettien toteuttamisessa. Luotsin kanssa arvioidaan tehtävässä onnistumista ja voidaan asettaa uusia tavoitteita toiminnalle. Tarpojaluotsilla on vastuu vartionjohtajan toiminnasta.

12

VARTIONJOHTAJAN VALINNASTA

Tarpojavartion vartionjohtaja valitaan vähintään yhden tarpon eli noin puolen vuoden ajaksi. Tarpojahjelman alkaessa luotsi vastaa vartion toiminnasta, kunnes vartionjohtaja aloittaa tehtävässään. Vartionjohtaja voidaan valita ja hän voi aloittaa tehtävässään jo ennen kuin ryhmänohjaajakoulutus on suoritettu. Tällöin vartionjohtaja voi tarvita enemmän ohjausta tehtävässään. Luotsi on vartionjohtajan tukena koko johtamistehtävän ajan ja myös koulutuksen jälkeen, vain tarvittavan tuen määrä vaihtelee. Vartionjohtajan valinnassa tulee huolehtia, että sekä tarpojen ja vartionjohtajan että luotsin ja vartionjohtajan yhteistyö sujuu.

ALOITTAVAN VARTIONJOHTAJAN OHJAAMINEN

Luotsi voi tukea tehtävässään aloittavaa vartionjohtajaa esimerkiksi seuraavasti:

- Luotsi näyttää esimerkillään, miten tarpojavartion kokous johdetaan parin kokouksen verran. Aloittava vartionjohtaja ja luotsi keskustelevat yhdessä kokouksen jälkeen, miten valmistelu, kokous ja muut toimenpiteet toteutettiin. Vartionjohtaja ja luotsi vaihtavat ajatuksia opituista asioista.
- Valittu vartionjohtaja valmistelee ensimmäiset itse johtamansa kokoukset yhdessä luotsin kanssa. Luotsi antaa kannustavaa ja rakentavaa palautetta valmisteluvaiheessa ja kokouksen jälkeen.
- Muutaman kokouksen jälkeen vartionjohtaja voi vielä käydä luotsin kanssa läpi, miten hän on suunnitellut kokouksen. Kokouksen jälkeen vartionjohtaja keskustelee luotsin kanssa, miten kokoukset onnistuivat.

KUVA Esko Raikunen

6.9. Luotsin rooli tarpojaikäkaudessa

LUOTSIN ROOLI JA TEHTÄVÄ

Tarpojavartion toiminnasta vastaa viime kädessä tarpojaluotsi. Hän on yli 22-vuotias aikuinen, joka tuntee tarpojavartion nuoret. Luotsi vastaa siitä, että ryhmän toiminta on ikäkauden kasvatustavoitteiden mukaista partiotointia. Ensisijainen tehtävä on ohjata nuoren kasvua partion kasvatustavoitteiden mukaisesti. Luotsilla on apunaan samoajaikäinen vartionjohtaja, jonka tuki-jana ja ohjaajana hän myös toimii. Luotsi seuraa vartion toiminnan laatua, toteuttaa vaativia aktiviteetteja sekä yl-lätyksiä ja huippujuttuja, joihin vartionjohtajien resurssit eivät riitä. Luotsi myös käsittelee vartiossa esiin tulevia vaikeita aiheita ja toimii silloin, kun häntä tarvitaan. Luotsi omalta osaltaan pitää yllä suhteita vartiolaisten vanhempiin. Käytännössä luotsilla on lopullinen vastuu vartion toiminnasta.

Luotsi osallistuu vartion toimintaan tarvittaessa, mutta hän ei johda tarpojavartiota. Tarvittavan tuen määrä riippuu tarpojavartiosta ja sen vartionjohtajasta. Luotsin pitää tuntea johtamansa ryhmä ja sen jäsenet. Hän ohjaa vartiota ja tukee vartionjohtajaa pestissään. Luotsi voi toimia vartionjohtajalle idea- ja resurssipankkina sekä tukea hyvin konkreettisesti vartion toimintaa. Luotsin on oltava vahvasti läsnä, jotta hän voi olla avuksi silloin, kun kaikki ei menekään ihan suunnitelmien mukaan. Luotsi on vastuussa vartion toiminnasta, vaikkei hän osallistu-kaan säännöllisesti viikkotoimintaan. Luotsin tehtävänä on suunnitella vartion toimintaa pitkäjänteisesti esimer- kiksi majakan osalta.

Luotsi luo puitteet tavoitteelliselle toiminnalle ja nuoren kasvulle turvallisessa ympäristössä. Nuori saa luotsil- ta positiivisen aikuisen esikuvan, jota ihannoida. Luotsi tuo pysyvyyttä nuoren huojuvaan elämään, asettaa rajoja ja tuo turvallisuuden tunnetta. Luotsi pitää huolta, että toiminta on mielekästä, tavoitteellista ja pitkäjänteistä ja tukee nuoren kasvua vartionjohtajan kautta. Luotsi tukee myös vartionjohtajan kasvua johtajana samoajaluotsin kanssa. Luotsin tulee olla sopivasti läsnä ja osata kuun- nella nuoria. Luotsin tulee antaa tilaa tarpoille ja nuorelle vartionjohtajalle, mutta olla tarvittaessa paikalla, kun apua tarvitaan. Luotsin tehtävänä on myös kannustaa ja rohkaista tarpojavartiota toimimaan uusilla ja erilaisilla tavoilla.

Tarpojen vartionjohtajalla tulee olla vahva aikuisen tuki takanaan koko vartion johtamisen ajan. Tästä tuesta vastaa luotsi. Vartionjohtaja ja luotsi toimivatkin yhdessä koko toimintakauden ajan. He suunnittelevat tarpojen toimintaa tekemällä toimintasuunnitelman ja sopivat, milloin luotsia tarvitaan paikalle, mitä tehtäviä luotsi hoitaa toimintakauden aikana ja miten toimitaan, jos vartionjohtaja ei pääsekään johonkin vartion kokoukseen. Luotsin tehtäviin ei kuulu tuurata vartionjohtajaa, jos var- tionjohtajaa ei kiinnosta toimia tehtävässään. Mikäli var- tionjohtajalla ei ole motivaatiota tehtävän hoitamiseen, luotsin on syytä keskustella tilanteesta vartionjohtajan kanssa. Mikäli muuta ratkaisua ei keksitä, vartionjohtaja luopuu tehtävästään ja samoajaluotsin kanssa yritetään saada uusi vartionjohtaja tilalle. Luotsi voi tällöin väliai- kaisesti järjestää sijaisjohtajan vartion kokoukseen. Luotsi siis tukee ja kannustaa vartionjohtajaa tehtävässään. Luotsi auttaa vartionjohtajaa tehtävissä, joihin hän ei omin taidoin kykene.

Aikuisella on merkittävä rooli tarpojaikäkaudessa niin ikäkauden nuorelle kuin vartionjohtajalle. Aikuisen ei pitäisi suhtautua kevyesti tarpojaluotsin pestiin. Tarpoja-

luotsille ei riitä, että hän järjestää silloin tällöin tarpojen vartionjohtajille palaverin, vaan hänen on toimittava ja näyttävä myös vartion arjessa. Tarpojaohjelma antaa aikuiselle luvan tutustua, tukea ja ohjata suoraan tarpojaikäistä, ei vain vartiojohtajan kautta. Tarpojaikäisen kannalta tämä tarkoittaa sitä, että vaikka vartionjohtaja onkin lähin johtaja, niin aikuinen on mukana hänen partiomaailmassaan ja hän saa tarvitessaan aidosti tukeutua aikuiseen.

Luotsin tehtävänä on huolehtia siitä, että tarpojavartion toiminta käynnistyy. Esimerkiksi uusien vartionjohtajien aloittaessa luotsin tulee olla paikalla riittävän monessa kokouksessa, kunnes vartionjohtajat pärjäävät yksin. Luotsin ei tarvitse kuitenkaan osallistua aktiivisesti kokoukseen, pelkkä fyysinen läsnäolo usein riittää. Luotsi antaa vartionjohtajalle palautetta ja kannustaa häntä. Itsenäisesti pärjääville vartionjohtajille on myös tärkeää antaa omaa tilaa ja vastuuta. Yksi luotsi voi resurssiansa mukaan toimia useamman vartion tukena.

Luotsin velvollisuutena on antaa nuorelle positiivinen aikuisen malli ja olla nuorta lähellä tarvittaessa. Tämä edellyttää luottamuksellisen suhteen syntymistä vartion nuoriin sekä vartionjohtajiin. Luotsin velvollisuutena on asettaa nuorille rajoja ja ymmärtää, että ikäkauteen kuuluu rajoja ja aikuisia vastaan kapinointia. Luotsi valvoo ja tukee tarpojavartioiden toimintaa vartionjohtajan kautta ja tarvittaessa myös suoraan.

LUOTSIN TEHTÄVÄNÄ ON

- ▶ suunnitella ja vastata vartion viikkotoiminnasta ja retkistä, mutta ei johtaa vartiota
- ▶ osallistua vartion toimintaan tarvittaessa, mutta ei aina
- ▶ tukea vartionjohtajaa, auttaa vaikeampien aktiviteettien ja huippujuttujen toteuttamisessa
 - osallistua ja omalta osaltaan toteuttaa KITT:a
 - järjestää majakka yhdessä vartionjohtajan kanssa
 - vastata siirtymistä sampojen ja samoajaluotsien kanssa
 - huolehtia toiminnan turvallisuudesta
 - toimia ideapankkina
 - käsitellä vartiossa esiin tulevia vaikeita aiheita
 - toimia tarvittaessa auktoriteettina
 - tuntea partio-ohjelma ja partiomenetelmä
 - huolehtia kasvatustavoitteiden toteutumisesta ikäkaudessa
 - toimia yhteistyössä muiden lippukunnan ja alueen tarpojalaluotsien kanssa
- ▶ pitää yhteyttä sampoihin ja samoajaluotseihin, esimerkiksi tarpojen seikkailijoihin suuntautuvien johtamisharjoitusten ja vartionjohtajien koulutuksen sekä oman ohjelman tiimoilta
 - pitää yhteyttä vartionjohtajaan
 - ohjata vartionjohtajaa tehtävässään tukemalla, rohkaisemalla, patistamalla ja palautetta antamalla
 - olla linkki tarpojen vanhempiin ja lippukuntaan, varsinkin vanhempien ajan tasalla pitäminen

Tarkempaa tietoa luotsin tehtävästä löytyy jokaisen aktiviteetin yhteydestä.

Luotsi voi saada vertaistukea tehtävänsä lippukunnan, alueen tai piirin muilta tarpojaluotseilta.

EDELLYTYKSET LUOTSIN PESTIIN

Luotseiksi tulee pestata henkilöitä, joilla on riittävä motivaatio ja osaaminen pestin hoitamiseen. Luotsin tulee tuntea partio-ohjelma sekä partiomenetelmä ja sen soveltaminen ikäkaudessa. Luotsin täytyy tuntea erityisesti tarpojaohjelma, jotta ohjelmaa pystytään soveltamaan vartion mielenkiinnon ja kykyjen mukaan.

Luotsilla tulee olla kokemusta nuorten kanssa toimimisesta. Hänen on hyvä tietää, millaisia ikäkauden nuoret ovat, ja oppia sietämään ikäkaudelle ominaista käyttäytymistä. Hyvä luotsi tietää, mikä on ikäkauden nuorille mielekästä toimintaa ja millaiset toimintamallit toimivat, jotta hän pystyy toteuttamaan ja ohjaamaan toimintaa. Pestissä tärkeitä asioita ovat myös elämäkokemus ja sosiaaliset taidot. Luotsina voi toimia myös aikuisena partioon tullut johtaja, mutta pesti vaatii kokonaisvaltaista käsitystä partiotoiminnasta.

Luotsin on luotava henkilökohtainen suhde sekä tarpojiin että vartionjohtajaan. Vartion aloittaessa toimintansa pestin hoitaminen vaatii viikoittaista osallistumista vartion kokoukseen ja sen suunnitteluun yhdessä vartionjohtajan kanssa. Vartion toiminnan käynnistyttyä ajan tarve riippuu vartionjohtajien tukemisen ja ohjaamisen tarpeesta. Vähintään luotsi osallistuu tai on toteuttamassa KITT:iä 1–2 kuukauden välein ja pitää yhteyttä vartionjohtajaan parhaaksi katsomallaan tavalla, niin että on tietoinen vartion toiminnasta. Uuden vartionjohtajan aloittaessa toimintaansa on varauduttava tiiviimpään yhteydenpitoon. Luotsi osallistuu tarpojavartion retkille ja kokouksiin silloin, kun esimerkiksi ohjelman toteuttaminen vaatii aikuisen tietotaitoa tai tarpojat tarvitsevat enemmän aikuisen tukea. Joku tarpojavartio saattaa tarvita luotsin jatkuvampaa läsnäoloa kokouksissa. Luotsia tarvitaan kokoontumisissa myös paussien pitämiseen.

Koska tarpojavartiota johtaa samoajaikäinen nuori, on luotsilla hyvä olla ymmärrystä myös tämän ikäkauden toiminnasta. Erityisesti luotsin on syytä tuntea ryhmän-ohjaajakoulutus, jonka osana on puolen vuoden mittainen johtamisharjoittelu. Monet koulutuksen taidoista opitaan käytännössä tarpojavartiota johdettaessa.

Ihanteellisessa tilanteessa luotsin pesti kestää koko vartion toiminnan ajan. Jos luotsi vaihtuu vartion toiminnan aikana, on vaihdos toteutettava niin, että edellinen luotsi lopettaa vasta, kun seuraava on aloittanut pestisään ja tullut vartiolle tutuksi. Vartionjohtajan ja luotsin ei ole hyvä vaihtua yhtä aikaa. Luotsin luopuessa pestistään, hänen tulee perehdyttää ja tukea seuraavaa luotsin tehtävässä toimivaa aikuista.

LUOTSIN PESTAUS

Luotsin pestaa ohjelmajohtaja tai ikäkausivastaava, ellei lippukunnassa ole muita pestauskäytäntöjä. Pestajaan kanssa käydään ajoittain myös arviointikeskusteluja pestin tavoitteiden toteutumisesta ja asetetaan samalla uudet tavoitteet pestille. Toivottavaa olisi, että luotsin pesti kestäisi koko ikäkauden ajan. Mikäli tämä ei ole mahdollista, pyritään vähintään kahden vuoden pesteihin. Luotsin vaihtaminen ei kuitenkaan voi tapahtua ilman tutustumista ja perehdyttämistä.

Pestikeskustelussa sovitaan luotsin vastuut ja velvollisuudet sekä se, mistä luotsi saa tukea pestiinsä.

Pestin tavoitteena on tarjota ikäkauden jäsenille monipuolista ja turvallista toimintaa, jonka keskeisenä tavoitteena on toteuttaa ikäkauden kasvatustavoitteita. Luotsi saa itse tukea muilta aikuisilta tukihenkilöiltä. Jos lippukunnan tarpojaluotseina toimii useampia aikuisia tai vastaavan luotsin tehtävää hoitaa toinen ihminen, on vertaistuen antaminen luonnollista heidän kesken. Myös edellinen tehtävässä toiminut voi mahdollisuuksien

KUVA Joel Forsman

mukaan toimia pestatun perehdyttäjänä ja tukena. Luotsin tukena ovat myös lippukunnan johto sekä koulutusjärjestelmän koulutukset. Myös alueellinen verkostoituminen kannattaa.

Luotsin pestauksen lisäksi lippukunnan on huolehdittava, että samoajaikäinen vartionjohtaja pestataan tehtäväänsä. Tarpojaluotsin ja samoajaluotsin on hyvä olla mukana tässä pestikeskustelussa.

TARPOJALUOTSIN KOULUTUS

Tarpojaluotsin koulutus on Luotsikoulutus, jota järjestävät partiopiirit. Koulutus on suunniteltu tukemaan erityisesti pestissä aloittelevia luotseja, mutta se tarjoaa tukea myös pidempään pestissä toimineille. Luotsikoulutus on jatkokoulutusta, jonka pohjavaatimuksena on partiojohtajan peruskoulutus. Luotsin pestin sisällön vuoksi koulutusta suositellaan yli 22-vuotiaille.

Koulutuksen käynyt luotsi osaa tukea ja ohjata nuoria ja järjestää tarpojaohjelmaa. Hän tuntee luotsin vastuun partiokasvatuksen toteuttajana ja nuorten kasvun tukena sekä osaa tehdä yhteistyötä muiden luotsien kanssa. Tarkeimmat tiedot saa omasta partiopiiristä.

IKÄKAUSIVASTAAVA ELI VASTAAVA LUOTSI

Jos lippukunnassa on useampia tarpojavartioita, voidaan koko tarpojen toiminnasta vastaamaan pestata myös erillinen aikuinen, vastaava luotsi. Vastaavan luotsin tehtävänä on vastata koko tarpoajakauden toiminnasta ja johtaa luotsien toimintaa. Hänen tulee olla selvillä ikäkauden kokonaistilanteesta lippukunnassa ja siitä, mihin toimintaa ollaan kehittämässä. Siinä missä luotsit ovat nuoria varten, ovat ikäkausivastaavat muita luotseja ja lippukuntaa varten. Pääpaino tehtävässä on yhteistyön ja kommunikoinnin ylläpitäminen luotsien kesken. Ikäkausivastaava vastaa KITT:sta ja järjestää sen yhdessä muiden tarpojaluotsien kanssa. Hän järjestää mahdollisuuden aikuisten vertaistukeen, esimerkiksi kutsua koolle yhteisiä suunnittelutilaisuuksia. Jos lippukunnassa ei ole useita luotseja, voivat luotsit kokoontua alueen muiden luotsien

kanssa. Alueen luotsit voivat valita keskuudestaan vastaavan luotsin. Alueen vastaavan luotsin tehtävänä on toimia luotsien koollekutsujana, edistää yhteistyötä sekä vastata mahdollisista alueellisista KITT:sta. Ikäkausivastaava voi resurssiensa mukaan toimia myös normaalina luotsina.

Vastaava luotsi saa tukea hänet pestanneelta ohjelmajohtajalta. Myös edellinen tehtävässä toiminut voi mahdollisuuksien mukaan toimia pestatun perehdyttäjänä ja tukena. Tukena voi olla mahdollisuuksien mukaan olla myös vastaavan luotsin oma henkilökohtainen partioverkosto. Ikäkausivastaava arvioi pestaajansa kanssa aika ajoin pestin toteutumista ja samalla voidaan päivittää pestin tehtäviä ja asettaa uusia tavoitteita toiminnalle.

OHJELMAJOHTAJAN KOULUTUS

Ohjelmajohtajan koulutus on tarkoitettu lippukunnan ohjelmajohtajien lisäksi myös ikäkausivastaaville. Se on jatkokoulutusta, jonka pohjavaatimuksena on partiojohtajan peruskoulutus. Suositeltavia pohjakoulutuksia ovat myös akelan, sammon tai luotsin koulutus.

Koulutus on suunniteltu yli 22-vuotiaille. Koulutuksessa käsitellään laadukkaan partio-ohjelman toteuttamista ja soveltamista lippukunnassa sekä ryhmien johtajien tukemista. Koulutuksen käynyt ikäkausivastaava ymmärtää kasvatuksen merkityksen partio-ohjelmassa, osaa suunnitella sekä yksittäisen ikäkauden että ikäkausien välistä toimintaa ja alueellista yhteistyötä, tukea aikuisia pesteissään sekä suunnitella johtajaresursseja pitkällä aikavälillä.

SIJ AISJOHTAJA

Mikäli tarpojavartiolle ei ole tarjota johtajaa samoajaikäkaudesta, voi vartiota johtaa aikuinen sijaisjohtaja. Tässä erikoistilanteessa sijaisjohtaja on vastuussa tarpojavartion toiminnasta. Sijaisjohtaja suunnittelee kokoukset ja muun toiminnan, ohjaa vaihtuvaa vapaaehtoista vertaisjohtajaa ja on paikalla kokouksissa.

Vertaisjohtajana toimii kerrallaan yksi vartion jäsenistä, joka johtaa kokouksen sijaisjohtajan avulla. Sijaisjohtaja kertoo kokouksen alussa vertaisjohtajalle kokouksen

tavoitteet ja ohjelman, jonka perusteella vertaisjohtaja vetää kokouksen. Sijaisjohtaja auttaa tarvittaessa ja on läsnä koko kokouksen ajan. Vertaisjohtajaksi voivat ryhtyä kaikki halukkaat. Vertaisjohtajana toimiminen on vapaaehtoista ja vertaisjohtaja vaihtuu joka kokouksessa. Vertaisjohtajan vastuuta pyritään tilanteen mukaan ja ajan kuluessa kasvattamaan. Sijaisjohtaja voi ottaa kypsäksi osoittautuneen vertaisjohtajan mukaan toiminnan suunnitteluun. Jos vartiosta löytyy päteviä vertaisjohtajia ja toiminta alkaa pyöriä hyvin, voi sijaisjohtaja vähentää tukeaan ja jossain vaiheessa vartio ryhtyy toimimaan itsenäisesti. Pääsääntöisesti kuitenkin sijaisjohtaja on paikalla kaikissa vartion tapahtumissa. Lippukunnan ei tule tavoitella tilannetta, jossa tarpojat vertaisjohtavat tarpojavartioita aikuisen sijaisjohtajan tuella. Ensisijaisesti tarpoja johtaa samoaja tai toissijaisesti aikuinen sijaisjohtaja.

Sijaisjohtaja voi toimia resurssiensa mukaan useamman vartion johtajana. Jos resurssit antavat myöten, on käytännöllisintä, että vartiot kokoontuvat samaan aikaan ja tekevät samaa ohjelman kohtaa. Sijaisjohtaja voi organisoida vartion kokoukset esimerkiksi siten, että hän ja vaihtuva vertaisjohtaja saapuvat kololle puoli tuntia ennen kokouksen alkua ja käyvät läpi kokouksen kulun. Vertaisjohtaja johtaa kokouksen sijaisjohtajan suunnitellun mukaisesti. Sijaisjohtaja on läsnä, pyrkien olemaan puuttumatta kokouksen kulkuun. Sijaisjohtaja voi esimerkiksi jakson suuntauskokouksessa sopia vartion kanssa vuorojaosta. Kukin tarpoja toimii vuorollaan vartion vertaisjohtajana ja vertaisjohtajan apulaisena. Vertaisjohtajan tehtävänä on perehtyä aiheeseen etukäteen. Apulaisen tehtäviin voi kuulua esimerkiksi sijaisjohtajan määräämien tarvikkeiden hankkiminen etukäteen.

Sijaisjohtajan roolissa on vartion aktiivisuudesta riippuen kaksi ääripäätä, joiden välillä sijaisjohtaja tasapainottelee. Yhdessä ääripäässä sijaisjohtaja on puhtaasti vartionjohtajan ja luotsin yhdistelmä, kun taas toisessa ääripäässä lähes pelkästään luotsi, jos vartiota on kehitetty hyvin toimiva vertaisjohtajuus. Tyypillisesti tilanne olisi edellisen kaltainen aina vartion alussa, kun taas jälkimmäinen olisi se pitkän tähtäimen tavoite, jota kohti vartio voisi lähteä pyrkimään. Tässä eteneminen voi kuitenkin tapahtua eri porukoilla hyvinkin eri tavoin ja eri tahtiin. Yhdellä porukalla ei vertaisjohtajuus välttämättä lähde toimimaan ollenkaan, kun taas toisella porukalla se saattaa kehittyä nopeasti. Jollain porukalla vertaisjohtajuus voi olla jo niin hyvin verissä esimerkiksi edellisten ikäkausien hyvin toimineen vertaisjohtamisen pohjalta, ettei sijaisjohtajalle jää paljonkaan muuta kuin luotsin tehtävät jäljelle.

Tämä on myös sijaisjohtajan roolissa erityinen haaste ja pelisilmää kysyvä seikka. Sijaisjohtajan pitää pystyä tunnistamaan tarpojanuorten valmiudet ja halukkuus toimia vertaisjohtajina ja -johdettavina sekä näkemään, kun kehitystä tapahtuu niin yksilö- kuin ryhmätasollakin. Sijaisjohtaja antaa tilaa vertaisjohtajuuden kehittymiselle siltä osin kuin kehittymispotentiaalia löytyy.

Jos vertaisjohtajia ei vartiosta löydy, vetää sijaisjohtaja ryhmän kokoukset kuten vartionjohtaja.

Tarpojan kohtaaminen

TARPOJEN TOIMINTA

Tarpojaikäkauden nuorella on erityinen tarve toteuttaa itseään fyysisellä toiminnalla. Liikunta, näpräys ja vaikkapa pöydän rummutus ovat nuorelle mieluisampaa toimintaa kuin raskas ajattelu. Nuori kokee ongelmalliseksi miettiä asioita, joihin hän ei saa yhteyttä oman arvostelukykynsä kautta. Asioiden opettelu tehdään mieluummin omien kokemusten kuin ajatusten kautta. Siltikään nuori ei itse osaa arvioida toimintansa mielekkyyttä. Tarpoja johdettaessa on muistettava, että tarpojaohjelma perustuu oikeaan, merkitykselliseen tekemiseen. Luotsin tulee tarjota vartiolle yhdessä vartionjohtajan kanssa fyysistä tekemistä ja erilaisia kokemuksia.

TARPOJAN KEHITYSVAIHEEN HUOMIOIMINEN

Nuorten on pakko purkaa sisäistä energiapainettaan toimimalla, usein fyysisellä rasituksella. Kuitenkin mielikuva oman ruumiin erilaisuudesta ja muuttumisesta ovat jatkuvasti mielessä. Partiotoiminnassa erityisen helposti tulevat esiin nuoren fyysiset muutokset. Tarpojaikäkaudessa johtajan on muistettava olla varovainen nuoren ulkoiseen olemukseen liittyvissä kommentteissa ja fyysisissä vaatimuksissaan. On tärkeää, että nuori kokee kehonsa toimivaksi, hyväksi osaksi persoonaansa mahdollisine vikoineen ja puutteineen. Kaikki nuoren ulkoista olemusta kohtaan osoitettu kritiikki voi loukata nuorta hyvin syvästi.

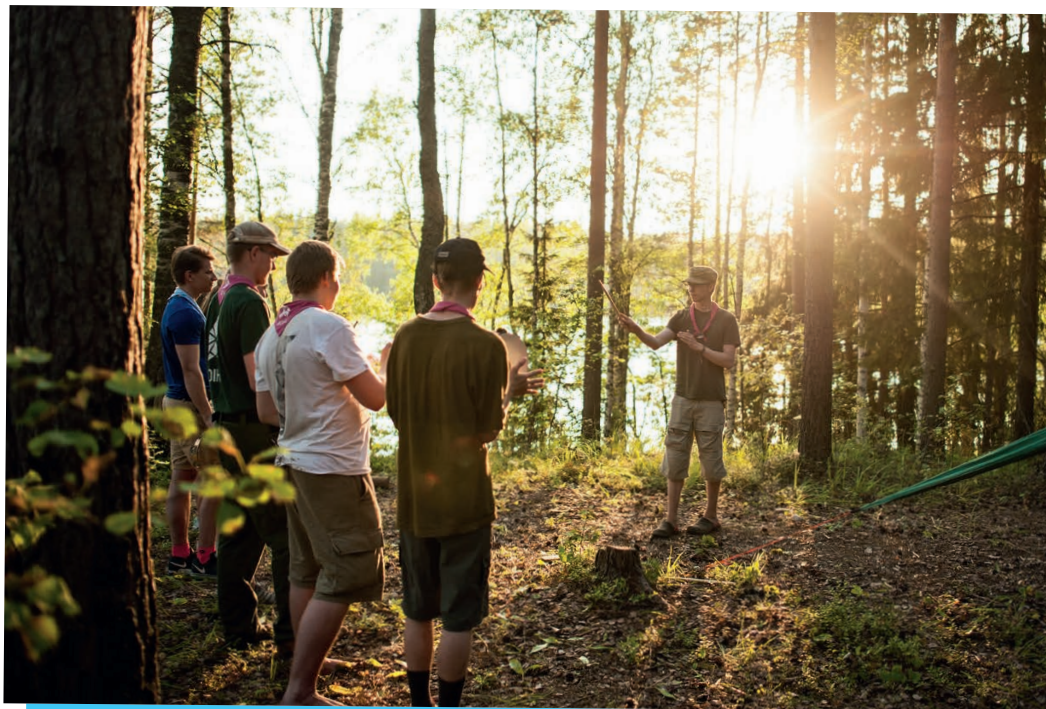
Tarpojaikäisen nuoren kehitys etenee jaksoittain. Toisinaan on voimakkaita kasvun ja kehityksen pyrhdyksiä. Näitä seuraa voimattomuuden ja lamaannuksen suvanto. Tasaisesti etenevä ohjaaminen usein vastustaa nuoren jaksoittaista kehitystä. Tämä heijastuu usein myös nuoren ja johtajan suhteeseen. Välillä luotsin ja nuoren välinen suhde on täydellisen toimiva, hetken päästä se on kiukun ja pettymysten kohde. Ristiriidat ja jopa rajut konfliktit ovat nuorisotoiminnan ydintä. Tärkeää on, että luotsi ymmärtää nuoren psyykkisen epätasapainon sekä sietää ja tukee nuorta myös hankalina hetkinä. Ristiriitojen selvittäminen myönteisessä hengessä luo johtajan ja nuoren välille hyvän suhteen. Toisinaan tämän on tapahtuttava jopa kasvatuksellisten tavoitteiden kustannuksella.

KILPAILUVIETIN RUOKKIMINEN

Tarpojaikäkaudessa yksilölliset erot ovat suuria. On kuitenkin joitakin keinoja, jotka tehoavat lähes kaikkiin jossakin kohtaa tarpojaikää. Yksi näistä on kilpailuvietin ruokkiminen. Jo Baden-Powell huomasi tämän seikan ja käytti sitä ansiokkaasti, kehottaen myös muita partiojohtajia sitä käyttämään. Asian kuin asian voi verhota kilpailuun, kunhan muistaa, ettei lähde liioitteluihin. Toinen kaikkiin tehoava keino on pienen seikkailun luominen, joka vaatii johtajalta hieman mielikuvitusta ja kykyä heittäytyä tilanteeseen rohkeasti. Seikkailun saa aikaiseksi mitättömän tuntuista asiasta, ja se voi muuttaa asian kuin asian mielenkiintoiseksi.

TAITO JOUSTAA

Kannattaa muistaa, että tarpojaikäiset ovat hyvin spontaaneja. Tämä tarkoittaa, että heidät on helppo saada innostumaan, mutta samalla innostus saattaa lakata hyvin nopeasti. Tarpojavartiosta saattaa nopeasti erottua sellaisia mielipidejohtajia, jotka helposti määrittävät koko ryhmän innostuksen. Tällaiset nuoret on hyvä saada innostettua mukaan vetämällä muutamasta oikeasta

KUVAT Noora Qvick ja Esko Raikunen

narusta silloin tällöin. Erityisesti heitä varten on aina hyvä pitää paria ässää hihassa sellaisia hetkiä varten, jolloin vartion kiinnostus lähtee aivan toiselle uralle kuin oli tarkoitus. Tällaisia tilanteita voivat olla esimerkiksi vartion kykenemättömyys keskittyä käsiteltävään asiaan. Toinen hyvin yleinen hihaässä vaativa tilanne on mahdollinen loppoaika. Vaikka ikäkaudelle on tärkeää ottaa välillä rennosti, niin tekemisen vähyys saattaa hyvin nopeasti johtaa siihen, että tilanne ei kohta olekaan pelastettavissa. Hyviä ässiä hihassa voisivat olla esimerkiksi pari hyvää leikkiä tai paussia, jotka voi toteuttaa koska tahansa.

JOHDETTAVIEN TUNTEMINEN

Yksilölliset erot ovat haaste kaikelle johtajuudelle. Mitä pidempään luotsi toimii tarpojavartion kanssa, sitä enemmän hän alkaa huomata eri nuorten ominaisuuksia, jotka kannattaa ehdottomasti panna merkille ja käyttää niitä hyödykseen johtamisessa. Hyvä johtaja tuntee omat alaisensa ja käyttää tehokkaasti hyödykseen heidän erilaisuuttaan yhteisen päämäärän saavuttamiseksi. Luotsin on hyvä muistaa, että tarpojaikäisen nuoren mieli on hyvin nopeasti muuttuva. Aina ei voi luottaa siihen, että joku pitää puiden hakkaamisesta tänään, koska on aina ennenkin pitänyt siitä.

Varmasti jokainen johtaja on joskus kohdannut ongelman, jossa joku, jotkut tai kaikki vartion jäsenet eivät toimi yhdessä laadittujen sääntöjen mukaisesti. Tämä on aivan luonnollista tässä ikäkaudessa, sillä tarpojaikäiset nuoret testaavat jatkuvasti rajojaan. Se tarkoittaa myös sitä, että mikäli yhteisten sääntöjen rikkomista sallitaan, sääntöjen rikkomiset tulevat toistumaan.

Useat vartiot ovat jo säännöissään sopineet, mikä on seurauksena sääntöjen rikkomisesta. Näitä kurinpidollisia toimia laadittaessa on hyvä muistaa tarpojaikäisen nuoren erityispiirteet: hän ei halua välttämättä joutua huomion keskipisteeksi, vaikka onkin rikkonut sääntöjä. Eli sen sijaan, että nuori laitetaan tekemään vaikkapa punnerruksia koko muun joukon edessä, kurinpidollisena toimena voisi toimia paremmin jokin yhteistä hyvää edistävä toiminta. Vaikkapa se, että kyseinen tarpoja jää siivoamaan mahdollisesti aiheuttamansa ylimääräisen sotkun muiden lähtiessä.

LUOTSIN ROOLIN MUISTAMINEN

Asia, johon vielä olisi hyvä kiinnittää huomiota, on tarpojen vartionjohtajan ja luotsin rooli vartion johtamisessa. Tarpojaikäiselle nuorelle on huomattavasti luonnollisempaa samaistua paria vuotta vanhempaan vartionjohtajaansa kuin luotsiin. Onhan jo tarpojen kotonakin riittävästi aikuisia, joita vastaan jatkuvasti kapinoidaan. Luotsin on siis otettava selkeästi erilainen rooli kuin vanhemmalla. Tärkeintä on olla aito, pystyä heittäytymään tilanteeseen kuin tilanteeseen ja kyetä nauramaan itselleen. Tällainen rooli ruokkii hyvin tarpojavartion kehitystä ja antaa sellaisen aikuiskuvan, jonka jo Baden-Powell halusi aikoinaan partiojohtajasta syntyvän lapsille ja nuorille. Vartionjohtajan on sen sijaan hyvä vaikuttaa enemmänkin isoveljeltä tai -siskolta, johon voi luottaa, joka pitää lupausensa ja joka tarjoaa aina apuaan ja tukeaan. Tästä voitaneen vetää johtopäätös, että luotsin kannattaa hyödyntää samoajaikäisen johtajan johtamista mahdollisimman paljon ja johtaa itse toimintaa vain silloin, kun vartionjohtajan kyvyt eivät riitä tai kun yleinen turvallisuus sitä vaatii.

6.10. Partio-ohjelma tarpojissa

Tarpojaohjelma kestää kaksi, kaksi ja puoli tai kolme vuotta riippuen siitä, kuinka kauan vartio oli seikkailija-ikäkaudessa. Yhteensä nämä kaksi ikäkautta kestävät viisi vuotta. Tarpojen aktiviteetit pohjautuvat ikäkauden kasvatustavoitteisiin. Tarkemmat ohjeet aktiviteettien tekoon vartionjohtajalle ja luotsille löytyvät jokaisen aktiviteetin kohdalta.

6.10.1 Ohjelman rakenne

Tarpojaikäkauteen voidaan tulla 6. tai 7. luokalla (12–13-vuotiaana), ja samoajiin siirrytään 9. luokalla (15-vuotiaana). Tarpojaikäkauden kesto on siis 2–3 vuotta, kuitenkin vähintään 2 vuotta siten, että samoajaksi ei voi siirtyä ennen kuin sinä vuonna, jolloin täyttää 15 vuotta. Jos tarpojaikäkausi on lippukunnassa kolmi-vuotinen, tarpojat tekevät lisätarppoja. Lisätarpojen tarkoituksena on laajentaa tarpojaohjelmaa.

Tarpojaikäkausi alkaa jo siirtymästä seikkailijasta tarpojaksi, jolloin uusi tarpoja ensimmäisen kerran tutustuu vähän tarkemmin tarpojaohjelmaan. Varsinainen tarpojaohjelma alkaa ensimmäisen tarpon suuntausvai-

heella, jossa tarpojat tutustuvat toisiinsa, vartionjohtajaansa, luotsiinsa sekä tarpojen ohjelmaan. Ensimmäisen suuntausvaiheen ja tarpojalupauksen jälkeen tarpoja saa kiinnittää partiopaidan oikeaan hihaan ikäkausi-merkin. Tarpojaohjelman päätösmerkki on Kimin hymy. Saadakseen päätösmerkin, tarpojan tulee olla tehnyt vähintään yksi tarppo kokonaisuudessaan. Tarpojaikäkausi päättyy siirtymään.

Tarpojaohjelma koostuu neljästä puolen vuoden jaksosta eli tarpostä: leiri, luovuus, selviytyminen ja yhteiskunta. Lisäksi tarpojaikäkaudesta voidaan jatkaa lisätarpoilla, joita ovat minäminä ja kaupunki. Tarpot voidaan tehdä missä järjestyksessä tahansa, mutta lisätarppoja tehdään vain kolmivuotisessa tarpoja-ohjelmassa. Jokainen tarppo alkaa suuntausvaiheella ja päättyy majakkaan. Suuntaus ja majakka ovat tärkeitä suunnittelun ja arvioinnin paikkoja, joissa tarpojat, vartionjohtaja ja luotsi pysähtyvät arvioimaan, mitä on opittu ja vastavasti, mitä tullaan oppimaan ja tekemään tulevan puolen vuoden aikana.

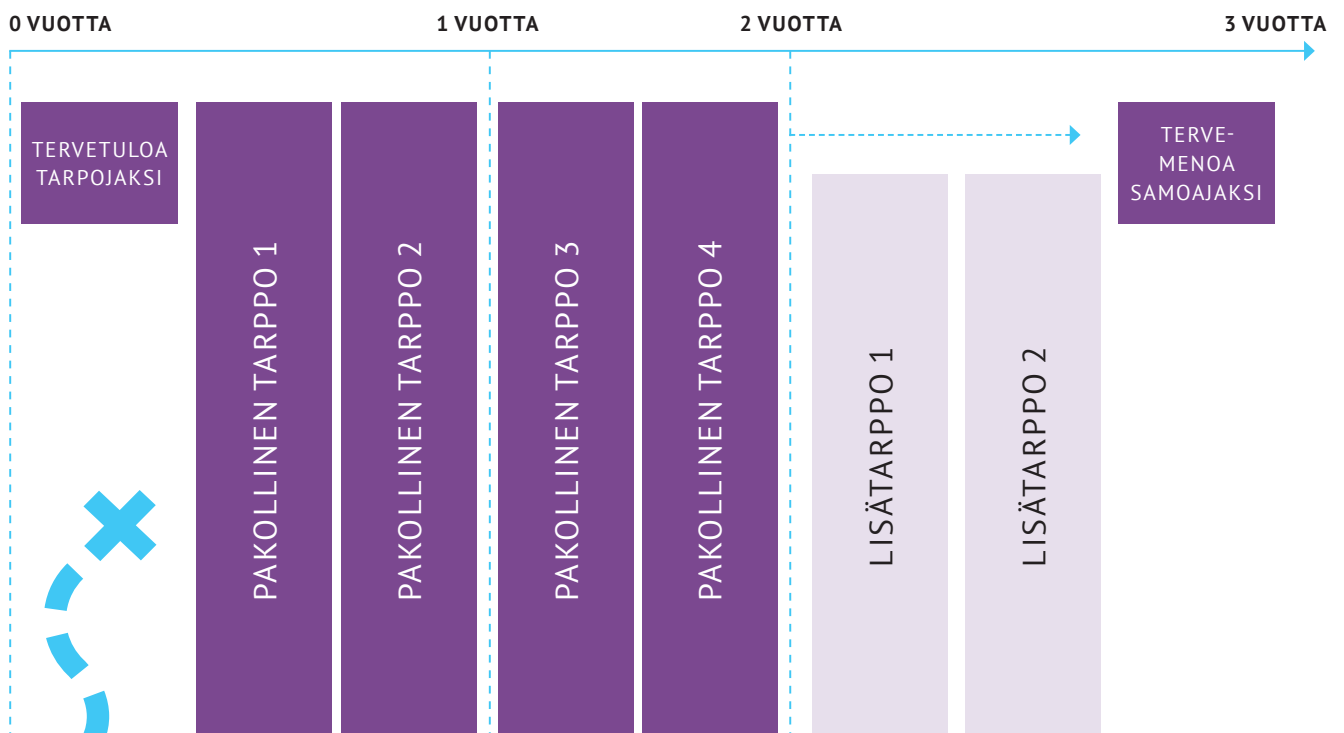
Tarpojaryhmän omien kokoontumisten ja retkien lisäksi lippukunta tai alue voi järjestää tarpojille omia leiriä ja retkiä. Piiri järjestää vuosittain tarpojen piiritapahtuman sekä partiotaitokilpailut. Lisäksi tarpojat voivat osallistua valtakunnallisille suurleireille ja valtakunnallisiin partiotaitokilpailuihin.

17

TARPOJAT / TARPOJALUOTSIN OPAS

PARTIO-OHJELMA 2017

TARPOJAOHJELMAN RAKENNE

6.10.2 Tarppo

Tarpojaohjelma muodostuu neljästä puolen vuoden tarposta.

18

OHJELMA SISÄLTÄÄ NELJÄ PAKOLLISTA TARPPOA:

- › Leiri
- › Luovuus
- › Selviytyminen
- › Yhteiskunta

Näiden neljän tarpon lisäksi on kaksi lisätarppoa:

- › Kaupunki
- › Minäminä

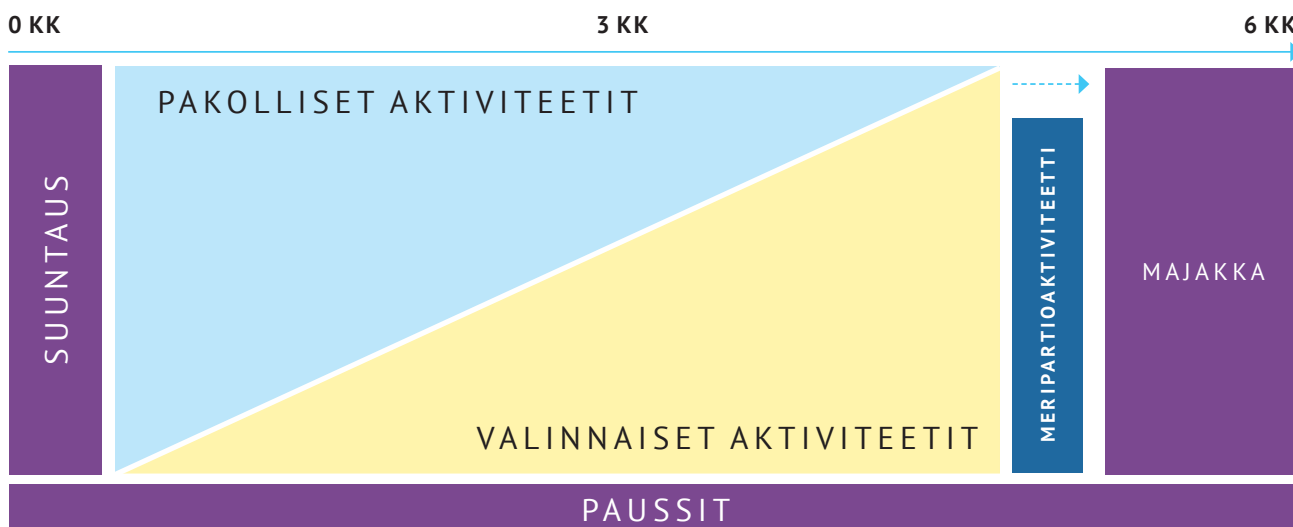
Tarppo alkaa aina **suuntauksella**, jossa sovitaan yhdessä vartion kanssa, mitä tarpossa tehdään. Kaikkein ensimmäisen tarpon suuntausvaiheeseen kuuluu **Tervetuloa tarpojaksi -osa**, jossa perehdytään tarpojaohjelmaan sekä tarpojan lupaukseen ja ihanteisiin. Vaikka vartionjohtaja ja luotsi vastaavat tarpojavartion toiminnan johtamisesta, on tärkeää, että myös tarpojat osallistuvat toiminnan suunnitteluun. Lippukunta voi halutessaan suunnitella omiin perinteisiinsä sopivan järjestyksen, jossa eri-ikäiset tarpojaryhmät suorittavat samaa tarppoa samaan aikaan, kukin omalla tasollaan eri toteutusvinkkejä käyttäen.

Jo suuntausvaiheessa vartio valitsee tai suunnittelee itselleen majakan, johon tarppo tähtää ja huipentuu. Tässä tarvitaan luotsin opastusta. **Majakka on konkreettinen tapahtuma tarpon lopussa.** Esimerkiksi yhteiskuntatarpossa majakka voi olla retki toiselle paikkakunnalle, leiritarpossa osallistuminen leirille, selviytymistarpossa vaellus, luovuustarpossa näytelmän ensi-ilta, kaupunkitarpossa kuvitteellinen evakkomatka kotikaupungissa ja miniminätarpossa unelmaviikonlopun vietto oman vartion kanssa.

Tarppo koostuu pakollisista ja valinnaisista aktiviteeteista. Pakollisia aktiviteetteja on jokaisessa tarpossa viisi. **Valinnaisia aktiviteetteja** tehdään vähintään neljä puolen vuoden aikana, jolloin jokaisesta kasvatustavoitteiden suhteesta (itse, toiseen, yhteiskuntaan ja ympäristöön) tehdään vähintään yksi aktiviteetti. Tarppoon kuuluvissa aktiviteeteissa opetellaan tietoja ja taitoja, joita majakassa tarvitaan. Majakkaan valmistautuminen antaa tarpojalle perustelut siitä, miksi juuri näitä asioita opetellaan. Majakka toimii tarpon lopussa tilaisuutena käyttäen opittuja taitoja. Majakka vallataan vartiona, ei yksilönä. Tarpot painottuvat partio-ohjelman eri osa-alueisiin ja niiden majakat ovat erityyppisiä ja tavoitteiltaan erilaisia. Johtajan kannalta on tärkeää muistaa, että majakan valloittamisen haastavuus ja mielekkyys riippuu siitä, onko valittu majakka vartiolle sopiva. Luotsin tulee ohjata vartiota valitsemaan itselleen sopivan haastava majakka.

Tarpojien mahdollinen kolmannen vuoden ohjelma on toteutettu **lisätarppoina**. Lisätarpot ovat muiden tarppojen tapaan itsenäisiä majakkaan päättyviä kokonaisuuksia. Niiden sisältö rakentuu samalla tavalla pakollisiin ja valinnaisiin aktiviteetteihin.

TARPON RAKENNE

Tarpon aktiviteetit (pakolliset ja valinnaiset) voi tehdä missä järjestyksessä tahansa. Valinnaisista aktiviteeteista tehdään jokaisesta suhteesta vähintään yksi.

6.10.3 Aktiviteetit

Jokainen tarppo sisältää erilaisia aktiviteetteja, joissa tarpoja opettelee uusia taitoja. Aktiviteeteilla voidaan saavuttaa suurin osa partion kasvatustavoitteista, joten aina uusi taito ei ole kyseisen aktiviteetin tärkein sisältö. Aktiviteettien kautta pyritään vaikuttamaan tarpojan arvoihin, asenteisiin, tietoihin ja valintoihin. Aktiviteettien ei ole tarkoitus olla koulumaista opettelemista vaan pikemminkin tekemistä, asioiden kokemista, leikkimistä, pelaamista ja yhdessä toimimista. Tarpojan näkökulmasta aktiviteetit ovat viihdyttävää ja mukavaa tekemistä, joka kuitenkin sisältää kasvatuksellisuutta ja oppimista. Osa aktiviteeteista on pakollisia ja osasta voi vartio valita itselleen kiinnostavimmat. Pakolliset aktiviteetit takaavat sen, että partio-ohjelman eri osa-alueet ja kasvatus-tavoitteet tulevat tasapuolisesti huomioitua. Jokaiseen tarppoon liittyy myös johtamista ja vastuunkantoa tukevia aktiviteetteja.

Pakollisten aktiviteettien lisäksi vartio tekee puolen vuoden aikana vähintään neljä valinnaista aktiviteettia. Valinnaiset aktiviteetit on luokiteltu neljän pääkasvatustavoitteen mukaiseen osioon, jotka ovat suhde itseen, suhde toiseen ihmiseen, suhde yhteiskuntaan ja suhde ympäristöön. Osiot auttavat vartiota valitsemaan monipuolisesti valinnaisia aktiviteetteja: jokaisesta ryhmästä tulee tehdä vähintään yksi aktiviteetti. Tarpon aktiviteetit voidaan tehdä vartion valitsemassa järjestyksessä.

Jokaisen aktiviteetin yhteydessä on annettu erilaisia ideoita toteuttaa aktiviteetti. Niistä valitaan se, joka tukee parhaiten valittua majakkaa ja on sopivan haastava vartiolle. Joidenkin aktiviteettien kohdalla yhden toteutusvinkin tekeminen riittää, jonkin toisen aktiviteetin kohdalla on hyvä tehdä useampi toteutusvinkki. Vartio tai vartionjohtaja voi halutessaan suunnitella oman toteutustavan. Luotsin tehtävänä on varmistaa, että aktiviteettien tavoitteet tulevat täytetyiksi. Luotsi varmistaa myös sen, että tarpojen ohjelmasta tulee sopivan haastavaa ja nousujohteista. Ei ole tarkoituksenmukaista, että tarpojat tekevät täsmälleen samoja asioita kuin seikkailijat. Toisaalta taas on syytä varmistaa, että tarpojilla on perusretkeilytaidot hallussa ennen samoajaikakauteen siirtymistä. Erilaiset toteutusvinkit antavat luotsille ja vartionjohtajalle mahdollisuuden rakentaa tarpojaohjelmasta vartion näköisen ja sen tarpeisiin vastaavan. Lisäksi luotsi huolehtii siitä, että tarpojen toiminta on kiinnostavaa ja innostavaa partiotoimintaa. Aktiviteetit tulee toteuttaa partiomenetelmää käyttäen.

Luotsi tai vartionjohtaja voi halutessaan tulostaa partio-ohjelma.fi:stä tarpojalle paperisen aktiviteetikortin, johon yhdessä vartionjohtajan kanssa merkitään tehty aktiviteetit. Aktiviteetikortti on tarkoitettu tarpojan omaksi välineeksi, jolla hän voi seurata etenemistään tarpojen maailmassa. Aktiviteetikortin avulla vartionjohtaja ja luotsi voivat suunnitella ja seurata vartion etenemistä tarpojaohjelmassa.

6.10.4 Suuntaus - tarpon aloitus

Jokainen tarppo alkaa suuntausvaiheella. Suuntausvaihe sisältää ryhmään ja sen sääntöihin ja toimintaan liittyviä aktiviteetteja, jotka tehdään jokaisen tarpon alussa. Tavoitteena on tutustua tarpon sisältöön, valita aktiviteetit ja suunnitella majakka. Uuden tarpon alussa on helpointa ottaa vartioon mukaan uusia tarpoja. Suuntausvaiheessa luotsin on hyvä olla mukana auttamassa valintojen tekemisessä.

Toisesta tarpostä lähtien suuntausvaiheessa päivitetään vartion sääntöjä sekä nostatetaan ja syvennetään vartion yhteishenkeä. Tietojen ja taitojen karttuessa tarpojat tekevät yhdessä enemmän yhteisiä päätöksiä.

6.10.5 Paussit

Kaikkia kasvatustavoitteita ei voida saavuttaa vain aktiviteettien avulla, siksi ohjelmaan on lisätty pauseja. Pausit ovat toiminnallisia henkisiä harjoitteita, joiden tarkoituksena on pysäyttää tarpoja elämään liittyvien asioiden äärelle ja antaa eväitä matkalle kohti aikuisuutta. Jokaisessa kokouksessa on tarkoitus tehdä yksi paussi. Pausien valinnasta ei ole tarkkoja ohjeita, vaan valinta on vartionjohtajan ja luotsin tehtävä. Pausiaiheet ovat monipuolisia. Usein löytyy jokin, joka sopii tehtyyn aktiviteettiin tai vartion elämäntilanteeseen. Kannattaakin käyttää pelisilmää paussien valinnassa. Esimerkiksi kiusaamistapauksissa tai huonosti käyttäytyvän vartion kanssa voidaan ensimmäisinä lääkkeinä kokeilla aiheisiin sopivia pauseja. Luotsi voi ehdottaa sopivia pauseja ja auttaa vaativimpien paussien toteuttamisessa. Tarvittaessa vartionjohtaja tai luotsi voi kehittää oman paussin.

PAUSSIEN AIHEALUEET OVAT:

Suhde itseen

- › Hengellisyys
- › Itseilmaisuu
- › Itsetunto
- › Omat tunteet
- › Partion arvot ja omat arvot
- › Yksinäisyys ja pelot

Suhde toiseen

- › Erilaisuus ja ennakkoluulot
- › Kansainvälisyys
- › Kaverit ja kiusaaminen
- › Minä ja muut
- › Moninaisuus
- › Seurustelu ja seksi
- › Tutustuminen, ryhmäytyminen, luottamus ja yhteistoiminta
- › Vuorovaikutustaidot, kuunteleminen ja oma mielipide

Suhde yhteiskuntaan

- › Eriarvoisuus
- › Mielipiteet
- › Monikulttuurisuus
- › Ryhmässä toimiminen
- › Vaikuttaminen

Suhde ympäristöön

- › Kestävä kehitys
- › Luonto ja ympäristö

KUVA Juha Nurmi

6.10.6 Johtamistehtävä

Jokaisessa tarpossa tehdään joko johtamistehtävä tai vastuutehtävä. Johtamistehtävästä tarpoja saa valmiuksia toimia myöhemmin ryhmänjohtajana. Osa johtamistehtävistä tehdään omassa vartiossa erilaisia vastuutehtäviä tehden, ja osa voidaan toteuttaa esimerkiksi seikkailijajoukkueessa lyhyinä johtamisharjoitteina. Tärkeää on, että tarpojat saavat harjoitella erilaisissa tilanteissa ihmisten johtamisesta. Suositeltavaa on, että ensimmäisessä tarpossa tehdään helpompi johtamistehtävänä ja myöhemmissä haastavampia. Näin taataan nousujohteisuus johtamistehtävissä.

Seikkailijajoukkueen sampo on aina läsnä tarpojen tehdessä johtamistehtäviä seikkailijajoukkueessa. Hän auttaa tarpoja hankalissa tilanteissa ja antaa tarpojille palautetta harjoituksesta. Luotsi tai vartionjohtaja sopii käytännön asioista. Tarpojen oma suunnittelu ja asioista sopiminen lisääntyy viimeisissä tarpoissa.

6.10.7 Vastuutehtävä

Jokaisessa tarpossa tehdään joko johtamistehtävä tai vastuutehtävä. Vastuutehtävässä tarpojan tehtävänä on huolehtia jostakin yhdessä sovitusta asiasta esimerkiksi koloillan, retken tai sen valmistelujen aikana. Vastuutehtävät tarjoavat tarpojalle mahdollisuuden kokeilla vastuunkantoa turvallisessa ympäristössä. Vastuutehtävällä varmistetaan, että tarpoja saa kokemuksen luotettuna olemisesta ja yhteiseen hyvään osallistumisesta.

Luotsin ja vartionjohtajan tehtävänä on varmistua siitä, että vastuutehtävä on tekijälleen sopiva. Se, mikä on toiselle helppoa, voi toiselle olla lähes mahdotonta. Suositeltavaa on, että ensimmäisessä tarpossa tehdään helpompi vastuutehtävä tarvittaessa yhdessä parin kanssa ja vasta myöhemmissä tarpoissa haastavampia. Näin taataan nousujohteisuus myös vastuutehtävissä.

6.10.8 Koko ikäkauden tarpojatapaaminen (KITT)

Koko ikäkauden tarpojatapaaminen (KITT) on lippukunnan tapahtuma, jossa kaikki lippukunnan tarpojavartiot ovat yhdessä paikalla. Tapaamisissa ovat paikalla myös tarpojen vartionjohtajat sekä tarpojaluoitsit. KITTissä voidaan tehdä sellaisia aktiviteetteja, jotka vaativat paljon porukkaa, ovat ohjelman vaikeimpia aktiviteetteja, joita on hankala toteuttaa kololla tai jotka vaativat jonkun asiantuntijan paikalle.

Tarpojaluoitsit järjestävät koko ikäkauden toimintaa yhdessä tarpojen vartionjohtajien kanssa. Ohjelman järjestäjiksi voidaan pyytää vaikkapa vanhempia, lippukunnan muita jäseniä ja ei-partiolaisia. Luotsin tehtävänä on heti kauden alussa huolehtia, että vartion toimintasuunnitelmaan tulee mukaan muutama KITT. Lisäksi luotsi tai vartionjohtaja sopii muiden ryhmien kanssa KITTien ajat ja aiheet. Luotsi tai muu aikuinen koordinoi tapahtuman järjestämistä, vaikka tarpojen vartionjohtajat sitä konkreettisesti tekisivätkin.

Tarpojan kannalta KITT on tärkeä, koska siellä tehdään tarpojaohjelman aktiviteetteja ja tavataan muita tarpoja. Tarpojaiässä myös elinpiiri alkaa laajeta ja tarpojilla alkaa olla halu tutustua uusiin ihmisiin, ennen kaikkea vastakkaiseen sukupuoleen. Jos lippukunnassa on esimerkiksi vain yksi tarpojavartio tai on kyse tyttö- tai poikalippukunnasta, lippukunnan tulee, tai sen kannattaa, tehdä koko ikäkaudelle järjestettävässä ohjelmassa yhteistyötä sisar- tai veljeslippukunnan tai muun naapurilippukunnan kanssa.

Koko ikäkauden tarpojatapaamisia voivat olla esimerkiksi retket, talkoot, vaellukset, myyjäiset, saunaillat, kisat, taitopajat tai peli-illat. Niitä voivat olla myös aktiviteetit, joihin suositellaan asiantuntijaa tai vierailut, joihin voi osallistua isolla porukalla. Myös aktiviteetit, joihin tarvitaan paljon valmisteluja ja panostusta, kannattaa usein järjestää KITT:na. Kokoon-tuminen voidaan järjestää viikonloppuna tai arki-iltana.

6.10.9 Majakka

Majakka on tarpon päätöshuipentuma, jossa vartio yhdessä kokeilee oppimiaan taitoja. Majakoita voi olla tarposta riippuen hyvin monenlaisia. Tärkeintä majakan tekemisessä on muistaa, että kyseessä on ryhmätehtävä eikä yksittäisen vartiolaisten koe. Tämä tarkoittaa, yksittäisten vartiolaisten ei tarvitse osata jokaista asiaa, mutta vartion on kyettävä hoitamaan tehtävät yhdessä ilman aikuisen tai vartionjohtajan apua. Tarvittaessa vartionjohtaja voi kuitenkin neuvoa. Oleellista majakassa onkin, että siinä koetellaan opittujen taitojen lisäksi ryhmätöitä.

Vartionjohtaja on majakkaa valloittaessa vartion mukana, mutta ei aktiivisesti johda sitä. Luotsin tehtävä on huolehtia siitä, että majakka tulee tehtyä ajallaan ja että se on sopivan haastava. Vartio ja vartionjohtaja organisoivat majakan, mutta luotsi on viime kädessä vastuussa siitä, että majakka toteutuu. Luotsi ja vartionjohtaja arvioivat yhdessä majakan onnistumisen.

MAJAKAN VALINTA

Suuntausvaiheessa tarpojat tekevät majakkaan liittyviä valintoja ja päätöksiä. Tällöin ohjelmaan tulee sopivasti määrätietoisuutta jo alusta alkaen. Tarpojen kuvauksissa on annettu kunkin tarpon majakalle aihepiiri, josta vartio lähtee ideoimaan itselleen sopivaksi räätälöityä versiota. Esimerkiksi yhteiskuntatarpon majakan aihe on retki vieraalle paikkakunnalle. Vartion tehtävä on määritellä minne he menevät, miten, mitä siellä tehdään ja niin edelleen.

Jokainen tarppo painottuu partio-ohjelman eri osa-alueisiin, ja näin ollen myös jokainen majakka on erilainen. Majakoiden tavoitteissa ja kuvauksissa on kerrottu, mikä on majakan tavoite. Luotsin ja vartionjohtajan tehtävänä on auttaa vartiota valitsemaan sellainen majakka, joka sopii vartion taito- ja tavoitetasolle. Riippumatta majakan toteutustavasta kuuluu jokaiseen majakkaan seuraavat kolme asiaa: majakalle tehdään pelisäännöt, majakan järjestelyjen vastuut sovitaan sekä majakan jälkeen käydään palautekeskustelu ja jälkipyykki majakasta ja kuluneesta tarposta.

VALMISTAUTUMINEN MAJAKKAAN

Ennen majakkatapahtumaan lähtöä vartio laatii vartionjohtajan tai luotsin johdolla pelisäännöt tapahtumaa varten. Vartio tutustuu keskusjärjestön turvallisuusohjeeseen ja siihen, mitä se määrää majakan kaltaisesta tapahtumasta. Pelisääntöjen luomisessa on hyvä pohtia myös jokaisen omia, henkilökohtaisia rajoja. Tehdyt pelisäännöt käydään läpi luotsin kanssa, joka hyväksyy ne ja varmistaa, että kaikki olennainen on pelisäännöissä huomioitu. Tärkeimmät asiat voidaan koota kirjallisesti.

PELISÄÄNTÖJÄ TULEE KÄSITELLÄ ERI NÄKÖKULMISTA:

➤ Riskit ja niiden ennakointi

- Mikä vartiosta riippumaton asia voi mennä pieleen, ja miten sitten toimitaan? (säätöolosuhteet, myöhästlevät junat, sairastuminen, onnettomuudet)

➤ Konfliktitilanteet ja niiden ratkaisu

- Millaisissa tilanteissa saattaa syntyä henkilöiden välisiä ristiriitoja? Millaisia yhteisiä keinoja ja toimintatapoja tilanteiden ehkäisemiseksi ja purkamiseksi vartiolla on?
- Millaisista asioista voi tulla riitaa? Miten riitoja kannattaa selvittää?
- Miten väsymys vaikuttaa osallistujiin?
- Miten tehtävien epätasaisen jakautumisen voi välttää?

➤ Kaikkien huomiointi

- Miten tsemppata toisia?
- Miten huomioida kaikkien kyvyt sekä vahvuudet että heikkoudet? (jaksaminen, esiintymishalu, uskaltaminen)
- Miten majakassa, tai jo sitä ennen, voi tietoisesti kohottaa yhteishenkeä? (omat jutut ja jäynät, vartion omat asut)

TARPON PÄÄTTEEKSI

Jokaisen tarpon lopussa käydään koko vartion kesken keskustelu kuluneesta tarposta ja majakasta. Keskusteluun osallistuvat myös vartionjohtaja ja luotsi. Majakan purkamisen avulla harjoitellaan palautteen antamista, toiminnan arviointia, vastuun ottamista ja pysähdytään huomaamaan, mitä tarpon aikana on opittu ja saatu aikaan. Yhteisten palautekeskustelujen lisäksi vartionjohtajan ja luotsin on hyvä antaa tarpojille välitöntä palautetta mahdollisuuksien mukaan koko tarpon ja majakkatapahtuman ajan. Esimerkiksi huonoon käytökseen kannattaa puuttua heti, silloin rakentavaa palautetta on hyvä antaa kahdenkeskisessä juttutuokiossa.

Vartionjohtaja tai luotsi voi käydä nopean palautekierroksen tarpojen kanssa majakan sujumisesta heti sen päätyttyä. Jokaiselle tulee antaa mahdollisuus kertoa välittömiä tuntemuksiaan onnistumisista ja epäonnistumisista. Samalla vartio sopii, miten majakan konkreettinen purku hoidetaan luotsin johdolla.

KESKUSTELUSSA KANNATTAA

OTTA A ESILLE SEURAAVIA ASIOITA:

- millaiset tunnelmat majakasta jäivät
- missä onnistuttiin
- mitä olisi voinut tehdä toisin, mitä voitaisiin muistaa seuraavassa majakassa
- täytyivätkö ennako-odotukset
- mitä opittiin
- miten ryhmähenki toimi
- onko tarvetta kiittää erikseen jotakuta mahdollistajaa.

Positiivinen palaute on tarpojille negatiivista palautetta tärkeämpää. Luotsin ja vartionjohtajan tehtävänä on huolehtia siitä, että jokainen saa kiitosta.

SEIKKAILIJASTA TARPOJAKSI

Ennen kuin seikkailijasta tulee tarpoja, osallistuu hän siirtymään seikkailijasta tarpojaksi. Siirtymän tehtävänä on selvittää seikkailijoille se, että vanha ikäkausi päättyy ja uusi ikäkausi alkaa. Siirtymän toteuttamiseen on tapoja lähes yhtä paljon kuin lippukuntia. Se voi olla viikonlopun retki, kesäleirin osa tai erillinen koloilta. Pääasia on, että siirtymä järjestetään. Lippukunnan kannattaa rohkeasti luoda omia perinteitä siirtymiin, jos niitä ei vielä ole olemassa.

Siirtymä seikkailijoista tarpojiin on selkeä tapahtuma, joka pidetään toimintakauden alussa, kun uusi tarpojavartio aloittaa toimintansa. Se voi sijoittua kevääseen tai syksyyn. Siirtymä tavoitteena on tehdä tulevaan tarpojaan vaikutus, jotta hän kokee aidosti olevansa siirtymän jälkeen vanhempi partiolaisena. Siirtymä on myös hyvä mahdollisuus pohtia lippukunnassa tulevien tarpojavartioiden kokoonpanoa. Tarpojavartio saattaa olla pienempi kuin seikkailijajoukkue, ja tytöt ja pojat ovat eri vartioissa. Murrosikäiset tytöt toimivat mielellään pienissä ryhmissä ja pojat suuremmissa ja väljemmissä lösseissä. Myös tarpojen johtaja muuttuu, kun viikoittaista toimintaa johtaa vain muutaman vuoden vartiolaista vanhempi vartionjohtaja.

Siirtymätapahtuma aloittaa uuden vartion tarpojahjelman. Siirtymätapahtuman järjestävät tarpojavartion luotsi ja vartionjohtajat. Siirtymätapahtuma voi olla esimerkiksi aikaisempaa pidempi ja vaikeammassa maastossa tehty päivävaellus, haastavammassa oloissa toteutettu retki tai muu tapahtuma, jossa vartiolta vaaditaan aikaisempaa enemmän. Siirtymätapahtumassa voidaan myös jo tehdä suuntauksen aktiviteetteja. Tapahtuman päätteeksi vartio voi antaa tarpojalupauksen ja vartiolaist saavat tarpojamerkin ensimmäisen osan. Tapahtumassa voi ja kannattaa soveltaa lippukunnan omia perinteitä. Siirtymä ei saa koskaan olla ahdistava, yläasteen mopokasteen kaltainen tapahtuma, vaan sen tarkoituksena on viestiä tarpojille siirtymisestä astetta vanhempien partiolaisten joukkoon. Siksi siirtymätapahtuman tehtävät suunnitellaan vaatimustasoltaan sellaisiksi, että vartiolaist pystyvät ne tekemään joko itsenäisesti tai uusien vartionjohtajien pienellä avustuksella, mutta että ne kuitenkin antavat haastetta ja vaativat vartion yhteistoimintaa.

Tarpojat kannattaa myös haastaa jo pohtimaan tarpojalupausta ja sen merkitystä. Kannattaa kuitenkin ottaa huomioon nuorten henkilökohtaiset kehityserot, ryhmien väliset erot ja se, miten mahdollinen ryhmän sisältä tuleva paine vaikuttaa pohdintaan.

Siirtymäaikaan tai toimintakauden alussa kannattaa pitää vanhempainilta uusien tarpojen vanhemmille. Vanhempainillassa esitellään vartionjohtajat ja luotsi sekä kerrotaan, miten tarpojen ohjelma poikkeaa seikkailijoiden ohjelmasta. Illassa kannattaa mainita, että tarpojilla on jo vastuutehtäviä, jotka kohdistuvat nuorempiin ikäkausiin, ja kokoontumiskertoja voi olla aikaisempaa useammin. Aktiviteetit ja majakat vaativat aikaisempaa pidempiä toteuttamisaikoja, ja ohjelma vaikeutuu vuosi vuodelta. Myös tarpojen omat mahdollisuudet vaikuttaa aktiviteettien valintaan lisääntyy vartiolaisten kasvaessa. Vartion omien retkien lisäksi järjestetään koko ikäkauden tarpojatapaamisia, joissa voi olla läsnä myös alueen muiden lippukuntien tarpoja. Lisäksi vanhemmille on syytä kertoa, että tarpoja ei enää johda aikuinen vaan samoajaikäinen vartionjohtaja.

TARPOJASTA SAMOAJAKSI

Siirtymistä tarpojasta samoajaksi kutsutaan pystytyksekse. Pystytys on samoajakaste, jonka päätarkoitus on jättää taakse vanha ikäkausi ja liittyä olemassa olevaan samoajavartioon, jatkaa yhdessä vanhan tarpojavartion kanssa samoajiksi tai perustaa kokonaan uusi vartio. Samoaja tiedostaa siirtymän avulla kuuluvansa uuteen ikäkauteen ja innostuu siitä.

Luotsit valmistelevat salaperäisen ja juhlallisen tapahtuman. Tapahtuma koostuu kolmesta osasta: kahdesta aktiviteetista (mennyttyä ja tulevaa) sekä itse siirtymästä, joka voi olla esimerkiksi samoajakaste tai muu lippukunnan oma perinteinen juttu. Siirtymän tehtävänä on selvittää tarpojille se, että vanha ikäkausi päättyy ja uusi ikäkausi alkaa. Lisätietoa ja vinkkejä siirtymän järjestämiseen löytyy Samoajaohjelman Siirtymät ja evästauot -taskusta.

6.10.11 Retket

Retkeily on partion suola. Retkeily on oleellinen osa partiotoimintaa, ja se tuo lisää ulottuvuutta partiosta saatuihin kokemuksiin. Partion kannalta retkeily voi olla myös paljon muuta kuin perinteinen kämppäretki, vaellus tai luontoretki. Retkiä voi tehdä erilaisiin ympäristöihin, erilaisin teemoin ja erilaisin varustein. Vain retkeilijöiden mielikuvitus on rajana. Retkiä käytetään oppimiseen, rentoutumiseen, ryhmäytymiseen tai tutustumiseen. Jo Baden-Powell piti retkiä erinomaisena keinona partiolaisten kasvattamiseen.

RETKEN MERKITYS TARPOJALLE

Tarpojalle retket tarjoavat mahdollisuuden jakaa vastuut ja velvollisuudet vartion kesken tasa-arvoisesti aidoissa olosuhteissa. Retket vievät nuoret pois perheen ja arjen kontrollista sekä tarjoavat monenlaisia hienoja kokemuksia, joita ei muuten voida saavuttaa. Tarpojaikäiselle nuorelle retket mahdollistavat tehokkaan ympäristön oman identiteetin etsimiseen ja kokeilemiseen.

Retket ovat nuorille hyviä projekteja, jotka tarjoavat monia vaihtoehtoja ja haastavuustasoja. Luonto ympäristönä on innostava ja muuttaa usein tylsemät aktiviteetit mielenkiintoisiksi. Luonto itsessään on kutkuttava elementti, sillä se tuo tunteet mukaan moniin arkisiin puuhasteluihin. Aito tilanne motivoi nuorta usein tekemään aktiviteetit hyvin.

RETKEN SUUNNITTELU

Retkien suunnittelu aloitetaan toimintasuunnitelmaa tehdessä mutta viimeistään suuntauskokouksessa. Silloin päätetään retkien ajankohdat, paikat ja karkeat teemat. Näin koko vartiolla on tiedossa hyvissä ajoin retkien ajankohdat. Suunnittelun päävastuu on vartionjohtajalla ja vartiolla, mutta luotsi tukee vartionjohtajaa antamalla vinkkejä hyvistä retkikohteista ja käytänteistä.

Luotsi kantaa viime kädessä vastuun retkestä ja sen turvallisuudesta. Luotsi tekee päätöksen vartion lähdöstä ja omasta mukana olostaan käyttäen harkintakykyään ja tuntemustaan vartiosta. Luotsin pitää olla tietoinen kaikista vartion suunnitelmista. Vartionjohtajan tehtävä on aina ennen retkellä lähtöä jutella luotsin kanssa retkestä ja sopia siitä, miten toimitaan. Luotsi puolestaan välittää tiedon turvallisuusohjeiden mukaisesti lippukunnanjohtajalle.

Retken varsinainen suunnittelu aloitetaan riittävän ajoissa ennen retkeä. Mikäli vartio ja sen johtaja ovat

kokemattomia, on hyvä, että luotsi on mukana suunnittelussa. Tällöin luotsi seuraa, että suunnitelmat etenevät järkevästi, ja antaa tarvittaessa ohjeita. Pääsääntöisesti retki on kuitenkin vartion oma kokemus ja luotsin tehtävä on lähinnä seurata, että kaikki sujuu turvallisesti. On hyvä muistaa, että omilla retkillä kaikkein mieleenpainuvimmat kokemukset usein syntyvät pienten komellusten kautta. Kukapa ei olisi joskus ensimmäisellä retkellään ottanut evääksi pelkkää suklaata, unohtanut makuupussia tai kastellut jalkojaan suossa. Olisi siis suotavaa, että partiossa saa yhä tehdä pieniä hölmöyksiä, sillä niistä voi oppia paljon enemmän kuin oppikirjan mukaan tehdystä aktiviteeteista. Turvallisuudesta ei pidä kuitenkaan tinkiä missään kohtaa.

RETKEN TOTEUTUS

Retkellä on hyvä olla jotain suunniteltua ohjelmaa. Retki onkin hyvä paikka saada tehtyä kerralla monia aktiviteetteja. Kokeneet retkeilijät voivat mennä luontoon myös vain olemaan. Vartion johtajineen on hyvä muistaa että retkeillä voidaan muuallakin kuin luonnossa.

RETKI VOI OLLA ESIMERKIKSI SEURAVALAINEN:

- retki kaupungissa, vierailu museossa, kulttuurikohteissa tai erilaisissa kaupunginosissa
- päivän tai kahden vaellus, jonka varrella rasteja, joiden aiheina tarpon aktiviteetteja ja pausveja
- yhdistetty kaupunki- ja metsävaellus, jossa ollaan muuten kaupungissa, mutta mennään metsään yöksi
- pyöräretki kaupungissa
- juna- tai bussiretket vieraalle paikkakunnalle, lisäksi aktiviteetteja matkalla ja perillä
- kaupunkihiihto-, kumivene-, kanootti-, rullaluistin- tai rullalautavaellus
- palveluretki: vartio menee tekemään jotain hyödyllistä vanhainkotiin, maatilalle, majalle tai eri tapahtumiin tai tekee vastapalveluksia esimerkiksi leiripaikan antajalle.
- sisuretkelle osallistuminen
- yö-kaupunkivaellus: vartio tutkii kaupunkiluontoa ja kaupungin tapahtumia yöllä
- käynti kaatopaikalla, vedenpuhdistamossa, palolaitoksella tai kirkossa
- käynti naapuripaikkakunnan leffateatterissa tai taidenäyttelyssä
- tarinankirjoitusvaellus
- taidetta luonnosta -vaellus
- valokuvausretki tai video vaelluksesta jonkin rakennelman teko: lautta, rinkka, polkuauto, ahkio tai sukset, lopuksi vaellus
- päivä aikaa rakentaa jotain, kuten katapultti, lumilinna, lautta tai sauna
- retki ilman ruokaa, majoitteita ja vettä
- perinnevaellus, jossa vaelletaan vanhoilla välineillä
- eksyminen turvallisissa olosuhteissa
- viikonloppu maastoleikkejä, kuten lipunryöstö, aartenetsintä, maastopeli, geokätkö ja larppaus
- kaupungissa suunnistaminen ilman karttaa, kyselemällä neuvoja
- amazing race -tyylinen retki kaupungissa ja maastossa
- omien rajojen etsintä: kävellään esimerkiksi niin pitkään kuin pystytään.
- kaupunkileiri
- vartio tekee retken leiripaikalle ennen ja jälkeen leirin tekemään ennako- ja jälkitöitä
- gourmet-retki leiriruokia tehden ja testaten
- talvirieharetki kämpälle
- talkooret
- kasvi-, sieni-, lintu- tai eläinretki

6.10.12

Tarpojaikäkauden ohjelmatapahtumat ja kilpailut

Ohjelmatapahtuma on piirin ja keskusjärjestön tapa tukea ohjelman toteuttamista lippukunnissa. Ohjelmatapahtumat on pääsääntöisesti suunnattu ikäkauden nuorille. Näissä tapahtumissa voidaan esimerkiksi tehdä aktiviteetteja tai toteuttaa majakka. Ohjelmatapahtumat on hyvä ottaa huomioon suunnitellessaan seuraavaa toimintakautta. Ohjelmatapahtumien osalta luotsin tärkeimpiä tehtäviä on välittää tietoa, mainostaa ja kannustaa tarpoja osallistumaan ohjelmatapahtumiin.

TARPOJEN TAITOPÄIVÄT

Tarpojen taitopäivät on piirin järjestämä tapahtuma, jossa tavoitteena on, että tarpojat oppivat uusia asioita ja tapaavat muita samanhenkisiä nuoria. Tarpojen taitopäivillä tarpojat voivat oman vartionsa kanssa tehdä tarpoihin kuuluvia aktiviteetteja. Tarpojen taitopäivillä tehtävät aktiviteetit ovat haastavia aktiviteetteja, joita kaikki lippukunnat eivät pysty välttämättä tarjoamaan tai ne koetaan muuten hankaliksi toteuttaa. Taitopäivillä voidaan myös opetella sellaisia taitoja, joiden avulla tarpojavartio voi tehdä viikkotoiminnassaan aktiviteetteja.

Tarpojen taitopäivät voidaan toteuttaa siten, että taitopäivillä tehdään vain johonkin tiettyyn tarppoon kuuluvia aktiviteetteja tai samoilla päivistä voidaan tehdä useisiin tarpoihin liittyviä aktiviteetteja.

Tarpojen taitopäivien tärkeä elementti on myös muiden tarpojen tapaaminen ja hauskan pitäminen. Luotsi voi keskustella vartionjohtajien kanssa tarpeellisista taitopäiväaktiviteeteista ja välittää tiedot piirille esimerkiksi aluetapaamisten yhteydessä. Tarpojavartioiden kannattaa osallistua taitopäiville useamman kerran tarpojaikanaan. Taitopäiville voi osallistua, vaikka sillä hetkellä tehtävä tarppo on eri kuin taitopäivien kohdetarppo.

PARTIOTAITOKILPAILUT

Piiri järjestää tarpojaikäisille vuosittain vähintään yhden partiotaitokilpailun. Lisäksi keskusjärjestö järjestää tarpojaikäisille vuosittain kevät- ja talvi-sm-kilpailut. Partiotaitokilpailu on partio-ohjelmaan perustuva, maastossa tapahtuva vartiokilpailu. Kilpailut ovat päiväretkiä, joiden aikana maastossa liikutaan jalan tai hiihtäen ja rasteilla tehdään yhdessä erilaisia taitoja ja tietoja vaativia tehtäviä. Tehtävät perustuvat tarpojaohjelmaan, ja ne tukevat ohjelman aktiviteetteja ja kasvatustavoitteita. Lisäksi kisoissa tarvitaan myös yleisiä, esimerkiksi koulussa tai muissa harrastuksissa opittuja tietoja ja taitoja.

Kilpailuun voi valmistautua tehtävälueen antamien vihjeiden avulla esimerkiksi vartion kokouksissa. Partiotaitokilpailut tukevat kilpailuvartion yhteishengen kehitystä ja opettavat vartiota toimimaan ryhmässä. Ne kehittävät johtamis- ja vaikuttamistaitoja, aloitteellisuutta, vastuullisuutta, järjestelmällisyyttä ja tavoitteenasettelua sekä toimimaan luonnon ehdoilla.

Luotsin tehtävä partiotaitokilpailujen osalta on kannustaa vartioita lähtemään kisoihin ja huolehtia, että kisat tulevat huomioiduksi suuntauskokouksessa. Luotsi voi myös auttaa vartion valmistautumisessa. Kilpailujen säännöt kannattaa tarkistaa keskusjärjestön ohjeista.

PIIRIMAJAKKA

Piirimajakka on suunnattu ensisijaisesti niille lippukunnille, jotka syystä tai toisesta eivät pysty tarjoamaan tarpojilleen omaa majakkaa. Piirimajakoita järjestetään tarpeen mukaan noin kerran vuodessa. Piiri tiedottaa majakasta hyvissä ajoin lippukunnille, jolloin sen ajankohta voidaan ottaa huomioon tarpojaohjelman suunnittelussa.

Luotsin tehtävä on pohtia lippukunnan valmiuksia järjestää omia majakoita sekä välittää tarvittaessa tietoa piirille lippukunnan tarpeista. Periaatteessa majakka on vartion itse suunnittelema tapahtuma, jota piiri tukee eri tavoin. Luotsin ja vartionjohtajan on siis hyvä selvittää, kuinka paljon suunnittelua tai ennakovalmisteluja piirimajakka vaatii vartiolt.

SUUREMMAT LEIRIT

Partiopiirit järjestävät omia piirileirejä toimintakalenteriansa mukaisesti. Leirille osallistuminen on osa tarpojan ohjelmaa.

Finnjamboree eli keskusjärjestön suurleiri järjestetään joka kuudes vuosi. Tästä johtuen jokaisella partiolaisella ei ole mahdollisuutta osallistua finnjamboreelle tarpojana. Leirillä tarpoja saa kokemuksen isompaan organisaatioon kuulumisesta ja suurleirillä mukana olemisesta. Piirileirien tapaan finnjamboreelle osallistuminen on osa tarpojan ohjelmaa. Leirillä tapaa muita partiolaisia eri puolilta Suomea ja maailmaa.

Kansainvälisiä leirejä ovat neljän vuoden välein järjestettävät maailmanlaajuiset jamboreet sekä eri maiden järjestämät omat leirit. Keskusjärjestö järjestää vuosittain matkan jollekin kansainväliselle leirille. Jokaisella leirillä on omat ikärajansa leiriläisille. Leireistä saa tietoa muun muassa keskusjärjestön nettisivulta.

JOTA JA JOTI

JOTA (Jamboree On The Air) ja JOTI (Jamboree On The Internet) järjestetään vuosittain lokakuun kolmantena viikonloppuna. Tällöin partiolaiset ympäri maailmaa koontuvat radioiden ja Internetin välityksellä vaihtamaan kuulumisia ja tutustumaan muiden maiden partiolaisiin.

JOTA ja JOTI voidaan järjestää osana lippukuntaretkeä tai tarpojavartion retkeä, jos paikalle saadaan asianmukaiset varusteet. JOTA:n osallistuminen vaatii radioamatöörin apua, sillä radiotaajuuksien käyttö on Suomessa säänneltyä. Suomen Radioamatööriliitto SRAL auttaa mielellään.

Tapahtumiin kuuluu lisäksi useita erilaisia partioaktiviteetteja, joissa hyödynnetään yhteyksiä. Aktiviteetteja tarjotaan muun muassa WOSM:n virallisilla sivuilla www.scout.org. Monet lippukunnat ja piirit järjestävät JOTA- ja JOTI -tapahtumia, joihin voi mennä tutustumaan toimintaan.

6.11. Ohjelman toteuttaminen

TARPOJAKOKOUS

TARPOJAKOKOONTUMINEN KANNATTAA ALOITTA ALOITTA NOIN VARTIN MITTAISELLA LEIKILLÄ, jossa tarpojat saavat

purettua energiaansa. Tarpojaikäiset innostuvat helposti vielä leikkimään, vaikka toisinaan esittäisivätkin muuta, kunhan leikit ovat heille sopivia. Lapselliseltakin tuntuva energianpoistoleikki uppoaa tarpojiin, kunhan se naamioidaan heille kiinnostavaksi ja kaupataan nuorten kielellä. Leikin aikana myös mattimyöhäiset voivat vielä saapua paikalle. Johtajan kannattaa muistaa, että tarpojaikäisten pienestä myöhästymisestä ei kannata tehdä numeroa. Tietenkään jatkuvaa myöhästelyä ei kannata sietää. Leikin jälkeen on vuorossa joka kokoontumisessa toistuva aloitusrituaali, joka voi olla esimerkiksi jokin partiohuuto tai vartion oma huuto. Tässä vaiheessa vartionjohtaja myös varmistaa, että kaikki ovat varmasti saapuneet paikalle.

KUN KOKOUS ON KUNNOLLA AVATTU, SIIRTYY VARTIO

TOIMINTAAN. Joka kokouksessa kannattaa pitää 5–10 minuuttia kestävä vartioneuvosto, jossa käsitellään tarvittaessa ilmoitusasiat, kerrataan lyhyesti edellisen kokouksen asiat ja käydään läpi illan ohjelma. Vartioneuvoston jälkeen vuorossa on varsinaisen aktiviteetin tekeminen. Siihen on varattu aikaa noin 45 minuuttia. Aktiviteetissa vartio opettelee jonkin uuden asian ja tarvittaessa apuna voidaan käyttää aiemmin opittuja taitoja.

AKTIVITEETIN JÄLKEEN PIDETÄÄN PAUSSI. Paussi on toiminnallinen harjoitus, esimerkiksi peli tai leikki, jonka tarkoituksena on pysäyttää tarpoja elämään liittyvien asioiden äärelle. Paussi voi liittyä läheisesti kokoontumisen aiheeseen tai vartiolle sillä hetkellä tärkeään aihepiiriin. Paussien kestot vaihtelevat suuresti. Vartionjohtajan tai luotsin kannattaa ottaa tämä huomioon kokousta suunnitellessaan. Joskus paussi voi kestää koko kokouksen ajan. Kokouksen päätteeksi pidetään vielä perinteinen lopetusrituaali, kuten sisaruspiiri.

KUN KOKOUS ON OHI, on vartionjohtajan hyvä merkitä toteutetut aktiviteetit muistiin esimerkiksi partiorekisteri Kuksaan. Tällöin myös tarpoja huoltajineen pystyy jälkikäteenkin seuraamaan, mitä kaikkea tarpoja on partiossa oppinut.

YHTEYDENPITO KOTIIN

Tarpojaikäkaudessa haasteen kotiväen kommunikointiin tuo se, että vartiolla on huoltajien näkökulmasta useita johtajia: luotsi ja vartionjohtajat. Huoltajille onkin hyvä kertoa heti alussa, mikä on kenenkin rooli. Lähtökohtaisesti vartionjohtaja pitää yhteyttä kotiväkeen. Vartionjohtaja välittää tiedon erilaisista kokouksista, retkistä ja leireistä sekä muista asioista. Luotsin on hyvä seurata yhteydenpidon aikataulua ja laatua sekä ohjata ja auttaa vartionjohtajaa tässä. Ongelmatapauksissa olisi hyvä ohjata huoltajat olemaan yhteydessä luotsiin. Vartionjohtaja voi koska hyvänsä kääntyä luotsin puoleen yhteydenpitoon liittyvissä asioissa. Ainakin uusien tarpojen huoltajille kannattaa pitää vanhempainilta.

MERIPARTIO-OHJELMAN TOTEUTTAMINEN TARPOJAIKÄKAUDESSA

Meripartio on yksi tapa toteuttaa partiokasvatusta. Meripartion tavoitteena on yleisten partion kasvatustavoitteiden ohella kasvattaa vastuuntuntoisia merenkulkijoita, jotka liikkuvat vesillä turvallisesti ja kunnioittavat vesistöjen luontoa ja kanssaveneilijöitä.

Tarpojaohjelmassa erityisesti meripartiolaisille suunnatut aktiviteetit on sijoitettu valinnaisten aktiviteettien suhde ympäristöön -osioon. Talvikaudella toiminta keskittyy asioiden opetteluun teoriassa ja jäiden sulettua niitä päästään kokeilemaan käytännössä. Meripartioaktiviteetit luovat pohjan veneenohjaajakoulutukselle (VOK). VOK:lla jo opittuihin asioihin syvennytään ja uusia taitoja opitaan niin teorian kuin käytännön tasolla. Monella lippukunnalla on omia, juuri heidän koulutusalukselleen suunniteltuja aktiviteetteja. Nämä aktiviteetit ovat hyvä tapa soveltaa yhteistä partio-ohjelmaa.

Varsinaisten meripartioaktiviteettien lisäksi lähes kaikki muut aktiviteetit ovat tavalla tai toisella toteutavissa vesiympäristössä. Esimerkiksi tarpojavartion viikonloppupurjehdukset ovat hyviä paikkoja purjehdustaitojen ylläpidon lisäksi toteuttaa tarpojen aktiviteetteja. Samoin vaikkapa johtamis- tai vastuutehtävään liittyvät aktiviteetit voi toteuttaa lippukunnan alukseen ja purjehdusporukkaan liittyen. Partio-ohjelma.fi -sivusto ottaa mielellään vastaan uusia aktiviteetin toteutusvinkkejä.

Valtaosa meripartioidoista opitaan käytännössä. Meripartiosta kiinnostuneiden tarpojen kannattaakin ottaa yhteyttä paikalliseen meripartiolippukuntaan ja pyytää päästä mukaan purjehduksille. Muutaman vuoden välein järjestetään valtakunnallinen meripartioleiri Satahanka, jossa tarpoja pääsee tutustumaan meripartiolaisiin ympäri maata.

TARPOJAOHJELMAN SOVELTAMINEN

Ohjelmaa rakennettaessa on tehty valintoja ja ratkaisuja, kuten erillisvartio ja viikoittaiset kokoontumiset, joiden tavoitteena on ollut ensisijaisesti nuoren oman kehitysvaiheen tukeminen. Ohjelmassa on paljon toteutusvinkkejä, jotta sitä on helppo soveltaa erilaisten lippukuntien ja tarpojavartioiden tarpeisiin sopivaksi. Soveltaminen on sallittua ja jopa suositeltavaa.

Kun tarpojaohjelmaa toteutetaan lippukunnissa, keskeisintä on jokaisen 12–15-vuotiaan mahdollisuus omaa kasvua tukevaan ikäkautensa ohjelmaan. Tarpojaikäisiä ei siis voi käyttää lippukunnassa vielä johtajatehtäviin ja muihin vastuutehtäviin. Tarpoja voi oman kiinnostuksensa ja lippukunnan tarpeiden mukaan toimia erilaisissa vastuutehtävissä, mutta hänellä on oltava aikuinen tuki sekä oikeus tarpojaohjelman toteuttamiseen. Koska partio on kasvatustarpeiden, nuoren tarpeet on laitettava lippukunnan tarpeiden edelle.

Pakolliset tarpot voidaan tehdä missä tahansa järjestyksessä. Lisätarpot on tarkoitettu kolmevuotisen tarpojaohjelman toteuttamiseen. Tarpojat voivat itse valita, missä järjestyksessä tarpot tehdään, tai vaihtoehtoisesti lippukunta tai luotsi valitsevat järjestyksen. Luotseille voi olla etua siitä, että kaikki tarpojavartiot tekevät samaa tarpoa. Tällöin KITin ja majakan järjestelyissä voidaan mennä samoilla suuntaviivoilla.

Aktiviteettien ja niiden toteutuksen valinnassa on vartionjohtajan ja erityisesti luotsin löydettävä sellainen taso, jolla aktiviteetti on mielekäs toteuttaa. Erilaiset toteutusvinkit antavat mahdollisuuden monenlaisiin vaihtoehtoihin vartion tarpeen mukaan. Pakolliset aktiviteetit on kaikkien tehtävä, mutta niissäkin toteutustapoja on monia erilaisia. Pakolliset aktiviteetit on valittu sillä

perusteella, että ne tekemällä täyttyvät ikäkauden kasvatustavoitteet. Mikäli pakollinen aktiviteetti on pakko jostain syystä jättää pois, on huolehdittava siitä, että samat kasvatukselliset tavoitteet saavutetaan jollain korvaavalla aktiviteetilla. Pakollisten aktiviteettien lisäksi tulee valita valinnaisia aktiviteetteja siten, että jokaisesta kasvatustavoitteiden suhteesta (itseensä, toiseen, yhteiskuntaan ja ympäristöön) tulee tehtyä vähintään yksi aktiviteetti. Ryhmistä voi halutessaan valita useamman aktiviteetin.

Jos toteutusvinkeistä ei löydy sellaista, jota vartio tai lippukunta ehdottomasti tarvitsee, on sillä mahdollisuus tehdä oma toteutustapa aktiviteettiin. Uuden valinnaisen toteutustavan tekemisessä tulee kuitenkin pitää huolta, että aktiviteetin tavoite täyttyy. Uudet vinkit kannattaa vinkata myös muille tarpojaohjajille ympäri Suomen partio-ohjelma.fi-sivustolla.

Kaikkea mahdollista ei kannata yrittää tehdä yksin oman lippukunnan voimin. Eteenkin KITtejä ja majakoita kannattaa järjestää jollain lippukuntaporukalla vuoron perään tai yhdessä. Tällä tavalla järjestämisen taakka pienenee kunkin lippukunnan osalta ja tarpojat pääsevät tapaamaan yhä laajemmin uusia tuttavuuksia. Esimerkiksi jos lippukunnassa on pelkkiä tyttövartioita, kannattaa koettaa löytää poikatarpojavartioiden täyttämiä lippukuntia. Tarpojaikäiselle on tärkeää kontakti vastakkaiseen sukupuoleen.

Jos lippukunnassa ei ole samoajia johtamaan tarpojavartiota, voidaan tämä tilanne hoitaa siten, että aikuinen käy kokouksissa ja toimii vartiojohtajan sijaisena eli sijaisjohtajana. Sijaisjohtajan pesti on aina vain väliaikainen, ja tilalle pyritään saamaan samoajajohtaja mahdollisimman pian.

Joka tarpojavartiolla tulee olla aikuinen luotsi. Jos aikuisia ei riitä, on parempi että vartiolla on luotsin tehtävässä vaeltaja, kunnes pestiin löydetään aikuinen. Vaeltajien kanssa on muistettava, että heidän taustallaan ja tukenaan tulee olla aikuinen.

Seikkailija- ja tarpojaikäkausien yhteenlaskettu pituus on viisi vuotta. Tämän voi jakaa siten kuin lippukunnassa katsotaan lapsen ja nuoren kasvun kannalta parhaaksi. Kummankin ikäkauden ohjelma on suunniteltu siten, että ohjelmaa voi tehdä kahdesta kolmeen vuoteen. Mahdollista on myös esimerkiksi vuodenvaihteessa siirtyä ikäkaudesta toiseen.

VARTION RAKENNE

Tarpojaohjelmaa voidaan toteuttaa vartiossa, jossa jäsenet ovat samanikäisiä (yhtenäisvartiossa), tai vartiossa, johon tulee vuosittain mukaan nuorempia tarpoja (putkivartiossa). Tässäkin soveltaminen lähtee lippukunnan perinteistä ja omasta tilanteesta. Pienessä lippukunnassa on luultavasti käytännöllistä, että kaikki tarpojat ovat samassa vartiossa, vaikka olisivat eri-ikäisiä. Isossa lippukunnassa voi olla mahdollisuus esimerkiksi muodostaa seikkailijavartiosta tarpojavartio, jolloin vartion jäsenet tuntevat toisensa ja heillä on jo yhteistä partiotaivalta takana. Tarpoille ei ole tiettyjä tekovuosia, joten koko vartio pystyy kokoamaan aktiviteeteista yhteisen toimintasuunnitelman.

UUSIA JÄSENIÄ MUKAAN TOIMINTAAN

Tarpojavartioon voi tulla mukaan missä vaiheessa tahansa. Helpoiten tämä onnistuu uuden tarpon alkaessa. Jokaisen tarpon alussa on suuntautumisvaihe, joka on luonnollinen paikka uusien jäsenten sisään ajamiseen. Suuntautumisvaiheen aktiviteetit voidaan tehdä siten, että vartiossa pidempään olleet jäsenet kertovat uudelle jäsenelle vartion säännöistä sekä tarpojen lupauksesta ja ihanteista. Uuden jäsenen liittyessä ryhmään ryhmä tulee

ryhmyttää uudelleen. Vartion uusi jäsen saattaa hyvin tulla mukaan myös kesken tarpon. Tällöin edellä mainittuihin asioihin kannattaa panostaa viimeistään seuraavan tarpon alussa eli seuraavassa suuntautumisvaiheessa.

Uusi tarpoja antaa tarpojen lupauksen joko seuraavassa suuntautumisvaiheessa tai erikseen tilaisuudessa, jonka vartio on järjestänyt. Tässä yhteydessä tarpoja saa myös tarpojen merkin keskiosan. Jos uusi jäsen on tullut mukaan kesken tarpon, voi vartio yhdessä päättää, onko hän ehtinyt tehdä riittävästi aktiviteetteja saadakseen kyseisen tarpon merkin.

LIPPUKUNNAN PERINTEET

Tarpojaohjelmassa on hyvin tilaa valinnaisuudelle ja uusille aktiviteettien toteutustavoille. Aktiviteettien toteutusvinkkejä voi ja kannattaa jakaa verkossa muillekin partio-ohjelma.fi -sivustolla. Myös lippukunnan omia perinteitä ja vahvuuksia voidaan tuoda esille ohjelman toteutuksessa. Lippukunnassa voidaan esimerkiksi sopia, että erätaitoaktiviteetteja tehdään perusohjelmaa enemmän. Tarpojaohjelman aktiviteetit sopivat hyvin osaksi lippukuntien perinteitä ja tapahtumia.

SISUPARTIOLAISET TARPOJAOHJELMASSA

Muiden ikäkausien ohjelmien tapaan myös tarpojaohjelma pitää sisällään monenlaisia aktiviteetteja. Ohjelmaa voidaan käyttää soveltaen hyvinkin erilaisten sisupartioilaisten kanssa.

TARPOJALUOTSIN OPAS

KUSTANNUSTOIMITTAJA:
Laura Kalervo

TOIMITUSKUNTA 2. PAINOKSEEN:
Kaisa Johto, Birgita Edelmann,
Henna Nykänen, Päivi Tynskä,
Jannica Sjöberg, Laura Kalervo

TOIMITUSKUNTA 1. PAINOKSEEN:
Tuomas Turpeinen, Tomi Haarala, Matti
Hirvonen, Viljami Hätönen, Päivi Junni,
Seppo Laine, Kaisa Laitinen, Marja Laukkanen,
Jaakko Piitulainen, Hanna Rokkila,
Jussi Vasama, Mari Voutilainen, Marko Yrjänä

GRAAFINEN SUUNNITTELU:
Eeva Helle

JULKAISIJA:
Suomen Partiolaiset
Finlands Scouter ry

KUSTANTAJA:
Oy Partio Scout Ab

2. painos

PAINO: Grano 2017

PAKOLLISET

TERVETULOA
TARPOJAKSI

- ☐ Me-henki
- ☐ Meidän vartion tunnuks
- ☐ Meidän vartion pelisäännöt
- ☐ Tarpojen lupaus ja ihanteet

LEIRI

- ☐ Ruoka
- ☐ Rakentelu
- ☐ Hiljentyminen
- ☐ Lippukunnan leiritaidot
- ☐ Turvallisuus
- ☐ Johtamis- tai vastuutehtävä
- ☐ Meriaktiviteetti

LUOVUUS

- ☐ Ongelmanratkaisu
- ☐ Uusi kokemus
- ☐ Tuottaja
- ☐ Ilmaisutaito
- ☐ Käsitö
- ☐ Johtamis- tai vastuutehtävä
- ☐ Meriaktiviteetti

SELVIYTYMINEN

- ☐ Suunnistus
- ☐ Tulenteko
- ☐ Häätänsiappu
- ☐ Luonnossa liikkuminen
- ☐ Retkiruoka
- ☐ Johtamis- tai vastuutehtävä
- ☐ Meriaktiviteetti

YHTEISKUNTA

- ☐ Yhteiskunta toimii
- ☐ Partiomaailma
- ☐ Oma talous
- ☐ Vaikuttaminen
- ☐ Mediavastuu
- ☐ Johtamis- tai vastuutehtävä
- ☐ Meriaktiviteetti

TERVEMENOA
SAMOAJAKSI

- ☐ Mennyttä
- ☐ Tulevaa
- ☐ Siirtynytapahtuma

VALINNAISET

SUHDE ITSEEN

- ☐ Leirikunto
- ☐ Työkalut
- ☐ Pujokset eli pleissit
- ☐ Omien varusteiden huolto
- ☐ Solmut ja köydet
- ☐ Mittojen arviointi
- ☐ Liikunnan ilo

SUHDE TOISEEN

- ☐ Lippukunnan perinteinen tapahtuma
- ☐ Talkoot

SUHDE YHTEISKUNTAAN

- ☐ Liputus
- ☐ Partiotaitokisat
- ☐ Retken järjestäminen
- ☐ Perusviestintä maastossa
- ☐ Laulut, huudot ja tarinat

SUHDE YMPÄRISTÖÖN

- ☐ Maastoleikki
- ☐ Kieräty
- ☐ Tähtitaivas

SUHDE ITSEEN

- ☐ Uusi kädentaito
- ☐ Puhe
- ☐ Askartelu
- ☐ Kokeilu
- ☐ Uusi taiteilija

SUHDE TOISEEN

- ☐ Käsintehty lahjat
- ☐ Leikinjohtaja

SUHDE YHTEISKUNTAAN

- ☐ Lippukunnan myyjäisissä
- ☐ Meidän kulttuurimme
- ☐ Tuottaja 2
- ☐ Pienoismalli

SUHDE YMPÄRISTÖÖN

- ☐ Kierätyaskartelu
- ☐ Teemaretki
- ☐ Hauskoja taitoja
- ☐ Kohtaamisia metsäpolulla

SUHDE ITSEEN

- ☐ Om
- ☐ Hyvinvointi retkellä
- ☐ Survival
- ☐ Majoitteet
- ☐ Fyysinen treeni

SUHDE TOISEEN

- ☐ Turvallisuus retkellä
- ☐ Häätviestintä
- ☐ Ylitys

SUHDE YHTEISKUNTAAN

- ☐ Metsästyksen perusteita
- ☐ Vaellustarinat
- ☐ Yhteiset varusteet

SUHDE YMPÄRISTÖÖN

- ☐ Kalastus
- ☐ Esine luonnon-materiaaleista
- ☐ Eri
- ☐ Luonnonsuojelu Suomessa
- ☐ Vaikuttava luonto
- ☐ Teemavaellus

SUHDE ITSEEN

- ☐ Varautuminen
- ☐ Kansalainen
- ☐ Vastuun kantaminen

SUHDE TOISEEN

- ☐ Vertaissovittelu
- ☐ Sisua
- ☐ Päivän hyvä työ
- ☐ Lähipiiri

SUHDE YHTEISKUNTAAN

- ☐ Kaupunkisuunnistus
- ☐ Jokamiehen oikeudet
- ☐ Tutustuminen
- ☐ Lippukuntaan
- ☐ Autamme lippukuntaa

SUHDE YMPÄRISTÖÖN

- ☐ Vihreää kultaa
- ☐ Retkeilyalueet

LISÄTARPOT**X KAUPUNKI**

- ☐ Tulevaisuus ja ammatti
- ☐ Kestävä kehitys
- ☐ Kotiseutu
- ☐ Maailmankatsomus
- ☐ Terve elämä
- ☐ Johtamis- tai vastuutehtävä
- ☐ Meriaktiiviteetti

X MINÄMINÄ

- ☐ Viestintä
- ☐ Kaveritaidot
- ☐ Mediakriittisyys
- ☐ Tarpojataphtuma
- ☐ Teen itse käsillä
- ☐ Johtamis- tai vastuutehtävä
- ☐ Meriaktiiviteetti

SUHDE ITSEEN

- ☐ Oma hyvinvointi
- ☐ Koti kuntoon
- ☐ Tunteet haltuun

SUHDE TOISEEN

- ☐ Esittäytyminen
- ☐ Palvelutempaus
- ☐ Suomalaiset juhlat

SUHDE YHTEISKUNTAAN

- ☐ Vartion varat
- ☐ Fiksusti liikenteessä
- ☐ Asian hoitaminen

SUHDE YMPÄRISTÖÖN

- ☐ Löydä kaupunki-
luonto läheltä
- ☐ Ympäristötoimittaja
- ☐ Geokätköily

SUHDE ITSEEN

- ☐ Liikunta
- ☐ Terveys
- ☐ Uskallus lähteä yksin
- ☐ Minä
- ☐ Houkutukset ja
vaikeat valinnat
- ☐ Tulevaisuus
- ☐ Partiokeräily

SUHDE TOISEEN

- ☐ Hyvä palaute
- ☐ Minä ja kansainvälisyys
- ☐ Toisen kanssa
- ☐ Minä ja sisupartiolainen

SUHDE YHTEISKUNTAAN

- ☐ Ryhmätyötaidot
- ☐ Vaikuttaminen

SUHDE YMPÄRISTÖÖN

- ☐ Minä ja metsä
- ☐ Minä ja kaupunki
- ☐ Luontoystävällinen elämä
- ☐ Minä ja ruokamaailma

